Natuurtoets en Voortoets Recreatiepark Noordzee

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN t.b.v. een bestemmingsplan

projectnummer 0474501.100
definitief revisie 01
15 maart 2022

Understanding today.
Improving tomorrow.

Natuurtoets en Voortoets Recreatiepark Noordzee Residence Renesse.

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN t.b.v. een bestemmingsplan

projectnummer 0474501.100

definitief revisie 01
15 maart 2022

Auteurs
W.R. Klok
A.H.P. Martinus

Opdrachtgever
BPD Arcus Renesse B.V.
Poortweg 2
2612 PA Delft

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave	beschrijving revisie 01	gecontroleerd	vrijgave
15-03-22	definitief	L.J.G. Koks	J. Fuite

Inhoudsopgave

Natuurtoets en Voortoets Recreatiepark Noordzee Residence Renesse.

Conclusies en advies

1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	Planvoornemen	1
1.3	Doel en onderzoeksvragen	2
1.4	Leeswijzer	2
2	**Wettelijk kader Wet natuurbescherming**	**3**
2.1	Algemeen	3
2.2	Soortbescherming	3
2.3	Gebiedsbescherming	4
2.3.1	Natura 2000	4
2.3.2	Natuurnetwerk Zeeland	4
2.3.3	Bescherming van houtopstanden	5
3	**Methodiek**	**7**
3.1	Algemeen	7
3.2	Bureauonderzoek	7
3.3	Terreinbezoek	8
3.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	8
4	**Resultaten**	**9**
4.1	Gebiedsbeschrijving	9
4.2	Beschermde soorten	10
4.2.1	Resultaten bureauonderzoek	10
4.2.2	Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen	11
4.2.3	Samenvatting beschermde soorten	17
4.3	Beschermde gebieden	18
4.3.1	Natura 2000-gebieden	18
4.3.2	Natuurnetwerk Nederland	18
4.3.3	Bescherming van houtopstanden	19
5	**Toetsing**	**21**
5.1	Effectbepaling plan	21
5.2	Toetsing effect op beschermde soorten	21
5.2.1	Algemene broedvogels	21
5.2.2	Zoogdieren	22
5.2.3	Reptielen en amfibieën	26
5.2.4	Japanse duizendknoop	30
5.2.5	Uitvoerbaarheid planvoornemen	31
5.3	Effecten op beschermde gebieden	31
5.3.1	Effecten op Natura 2000-gebieden	31

5.3.2 Effecten op het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) 31
5.3.3 Bescherming van houtopstanden 31

6 Toetsing gebiedsbescherming Natuur Netwerk Zeeland 33
6.1 Kenmerken NNZ-gebieden 33
6.2 Beoordeling Natuurnetwerk Nederland 37
6.2.1 Afwegingskader 37
6.2.2 Beoordeling 37
6.3 Conclusie toetsing Natuurnetwerk Zeeland 38

7 Voortoets gebiedsbescherming Natura 2000 39
7.1 Inleiding 39
7.2 Natura 2000-gebied Kop van Schouwen 39
7.2.1 Omschrijving 39
7.2.2 Instandhoudingdoelen 40
7.3 Natura 2000-gebied Voordelta 41
7.3.1 Omschrijving 41
7.3.2 Instandhoudingdoelen 41
7.4 Effectbepaling en -beoordeling 43
7.4.1 Effectbepaling: Afbakening relevante storingsfactoren 43
7.4.2 Effectbepaling: Afbakening relevante natuurwaarden 49
7.4.3 Effectbeoordeling 55
7.5 Conclusie toetsing Natura 2000 58

8 Bronnen 60

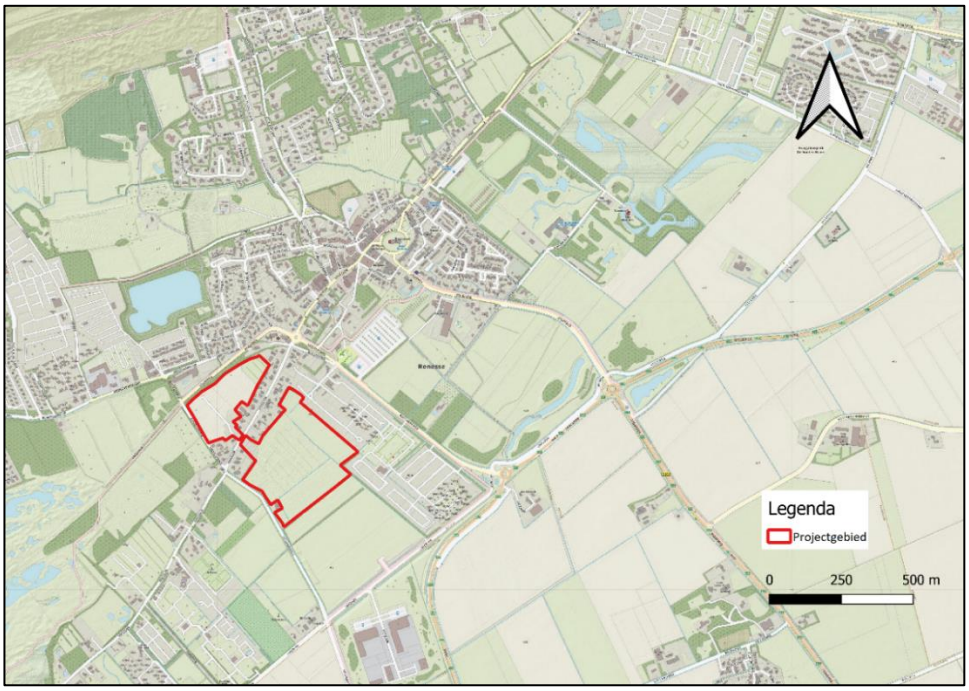

Globale ligging van het plangebied (rood omlijnd). Bron: Opentopo via Qgis.

Conclusies en advies

De BPD Ontwikkeling B.V. (hierna: de initiatiefnemer) is voornemens om aan de Hogezoom in Renesse recreatiewoningen te realiseren op twee braakliggende percelen. Om het plan te realiseren dienen de percelen omgevormd te worden.

Dit voornemen is echter in het huidige bestemmingsplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het plan kan worden uitgevoerd als duidelijk is dat het plan niet in strijd is met de Wet natuurbescherming en het beleid van het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedsfeer van het plangebied en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets. Tevens is aangegeven of volgens de Nederlandse wetgeving vervolgstappen aan de orde zijn.

Conclusies: Beschermde gebieden

De werkzaamheden ten behoeve van de voornemens vinden plaats op 15 meter afstand van NNN-gebied en Natura 2000-gebied. Deze gebieden liggen binnen de invloedsfeer van het plangebied.

Natuurnetwerk Zeeland

Op basis van de toetsing gebiedsbescherming NNZ kan geconcludeerd worden dat het voornemen niet leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNZ. De huidige natuurbeheertypen voor beide plangebieden worden niet belemmerd door de voorgenomen werkzaamheden, de uitwisselingsmogelijkheden, natuurlijke eenheid, aaneen geslotenheid en kwaliteit van het NNN blijven behouden.

Natura 2000

In de aanlegfase is mogelijk sprake van effecten van stikstofdepositie, optische verstoring, verstoring door trillingen, geluidsverstoring en verdroging.
Op basis van de resultaten van de stikstofberekening kunnen effecten van stikstofdepositie als gevolg van de aanlegfase van het planvoornemen worden uitgesloten.
Wat betreft optische verstoring, verstoring door trillingen en geluidsverstoring worden effecten van de aanleg van de vakantiehuisjes reeds beperkt door de bestaande afscherming langs de Kabbelaarsweg. Bovendien zijn de effecten slechts eenmalig en tijdelijk van aard. Significante effecten van deze storingsfactoren kunnen worden uitgesloten.
Effecten van verdroging zijn onwaarschijnlijk maar worden definitief beoordeeld in de watertoets.

In de gebruiksfase is mogelijk sprake van effecten van stikstofdepositie, oppervlakteverlies, verstoring door mechanische effecten, optische verstoring, geluidsverstoring, verontreiniging en verdroging.
Op basis van de resultaten van de stikstofberekening kunnen effecten van stikstofdepositie als gevolg van de gebruiksfase van het planvoornemen worden uitgesloten.
Effecten van oppervlakteverlies, verstoring door mechanische effecten, optische verstoring, geluidsverstoring en verontreiniging kunnen worden uitgesloten, omdat het voornemen niet zal leiden tot een wezenlijke toename of verandering van recreatief medegebruik ten opzichte van de huidige recreatie in het gebied.

Houtopstanden

De bomen in het plangebied liggen binnen de bebouwde kom Wnb van de gemeente Schouwen-Duiveland. Houtopstanden binnen de bebouwde kom Wnb vallen niet onder de bescherming van houtopstanden uit de Wet natuurbescherming. Er dient wel rekening gehouden te worden met gemeentelijke bomenbescherming in de APV of Bomenverordening.

De bomen in de plangebied staan niet vermeld op de beschermde bomenlijst van de gemeente Schouwen-Duiveland. Er zijn geen gevolgen wat betreft de bescherming van houtopstanden op het planvoornemen.

Samenvattend zijn de conclusies en vervolgstappen gebiedsbescherming opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 1: Overzicht conclusies en vervolgstappen gebiedsbescherming.

	Natura 2000	NNZ	Houtopstanden
Aanwezig binnen de invloedssfeer?	Ja	Ja	Ja, er worden bomen gekapt.
Effecten?	Geen effect stikstofdepositie Geen direct en indirect effect verstoring door recreatie. Niet op voorhand uitsluiten van effect van verdroging.	Nee	Ja
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Definitief uitsluitsel effecten van verdroging in watertoets.	Nee	Nee, de bomen vallen niet onder de Wnb en zijn ook niet opgenomen op de gemeentelijke beschermde bomenlijst.
Is het plan uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Ja	Ja	Ja

Conclusies: Beschermde soorten

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het plangebied:

- Algemene broedvogels (*er zijn nesten aanwezig in het plangebied*);
- *Zoogdieren – bunzing, wezel en haas (mogelijk essentieel leefgebied aanwezig);*
- *Reptielen – levendbarende hagedis (mogelijk essentieel leefgebied aanwezig);*
- *Amfibieën – boomkikker, heikikker en rugstreeppad (mogelijk essentieel leefgebied).*

In Tabel 2 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende plan. Aangegeven is of er sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming en onder welke voorwaarden het plan uitvoerbaar is.

Tabel 2: Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in het plangebied?	Nader-onderzoek nodig?	Is sprake van een overtreding?	Is een ontheffing nodig?	Opmerkingen
Algemene broedvogels	Mogelijk aanwezig in het plangebied.	Nee	Nee, mits verstoring van broedvogels voorkomen wordt.	Nee	Werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen en/of maatregelen nemen (zie paragraaf 5.2.1).
Zoogdieren Bunzing, wezel, haas en Noordse woelmuis	Mogelijk, het plangebied voldoet aan de biotoopeisen.	Ja	Mogelijk	Mogelijk	Voorafgaand aan de realisatie moet tijdig aanvullend onderzoek plaatsvinden naar de aanwezigheid van deze soorten in het plangebied (zie paragraaf 5.2.2).
Reptielen Levendbarende hagedis	Mogelijk, het plangebied voldoet aan de biotoopeisen.	Ja	Mogelijk	Mogelijk	Voorafgaand aan de realisatie moet tijdig aanvullend onderzoek plaatsvinden naar de aanwezigheid van reptielen in het plangebied. (zie paragraaf 5.2.3)
Amfibieën Boomkikker, heikikker en rugstreeppad	Mogelijk, het plangebied voldoet aan de biotoopeisen.	Ja	Mogelijk	Mogelijk	Voorafgaand aan de realisatie moet tijdig aanvullend onderzoek plaatsvinden naar de aanwezigheid van amfibieën in het plangebied. (zie paragraaf 5.2.3)

Indien uit naderonderzoek naar voren komt dat de soorten uit Tabel 4.2 aanwezig zijn in het plangebied dient er een ontheffing aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag, met mogelijk genomen mitigerende maatregelen tot gevolg. Het bestemmingsplan is uitvoerbaar onder voorwaarde dat de benodigde ontheffing door bevoegd gezag zal worden verleend. De verwachting is dat er geen belemmeringen zullen zijn voor ontheffingverlening in geval beschermde soorten in het plangebied worden aangetroffen

Japanse duizendknoop
Binnen het plangebied is de Japanse duizendknoop waargenomen. De Japanse duizendknoop wordt tot de meest invasieve exoten binnen Nederland gerekend. Er zijn standaardbesteksbepalingen opgesteld die vrij gebruikt kunnen worden bij aanbestedingen of opdrachtverlening voor groenonderhoud, wegonderhoud, inrichting van de openbare ruimte en ander onderhoud en werken met een risico op verspreiding of introductie van duizendknoop. Tijdens buitenwerkzaamheden als bijvoorbeeld grond- en groenwerkzaamheden wordt sterk aanbevolen om dergelijke protocollen te raadplegen (zie paragraaf 5.2.4)

Zorgplicht
In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage 1 staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

BPD Arcus Renesse B.V. (hierna: de initiatiefnemer) is voornemens om aan de Hogezoom in Renesse recreatiewoningen te realiseren. Het plangebied bestaat uit twee braakliggende percelen ten noorden en zuiden van de weg de Hogezoom. Voormalig waren beide percelen in gebruik als campingterrein. Om het project te realiseren dienen beiden percelen omgevormd te worden, waarna er woningen op kunnen worden geplaatst. Dit voornemen is echter in het huidige bestemmingplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld.

Ruimtelijke plannen, zoals dergelijke bestemmingsplan, dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving. Er dient onderzocht te worden of het plan effect heeft op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven en wordt antwoord gegeven op de vraag of het plan uitvoerbaar is.

In Figuur 1.1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

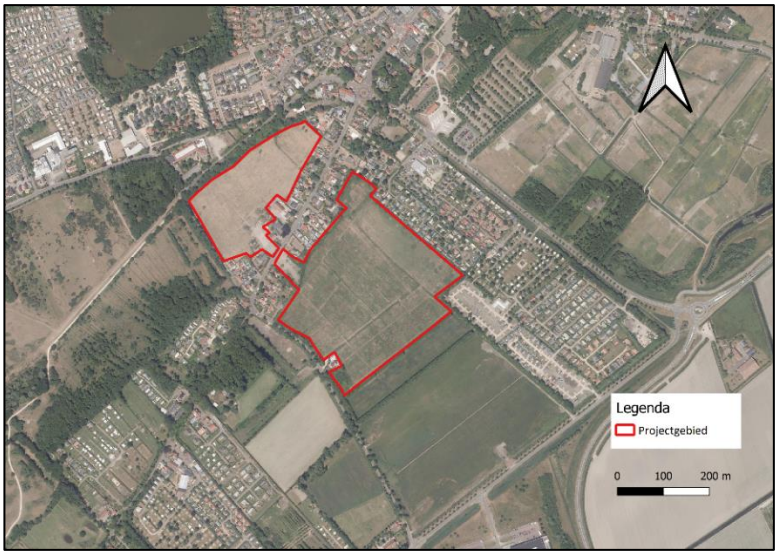

Figuur 1.1: Ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Globespotter en/of topokaart via PDOK viewer.

1.2 Planvoornemen

De initiatiefnemer is voornemens om aan de Hogezoom in Renesse recreatiewoningen te realiseren. De realisatie van dit plan maakt een recreatiegebied met 285 recreatiewoningen mogelijk. Daarbij worden er groenstroken in het plangebied aangeplant tussen de geplande woningen. Voorafgaand aan het bouwen van de nieuwe woningen dient eerst het gebied bouwrijp gemaakt te worden. Daarbij worden de aanwezige biotopen en vegetatie van het plangebied verwijderd.

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen plan met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland; NNN) en het bepalen of het plan uitvoerbaar is.

De volgende onderzoeksvragen zijn van toepassing:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van het plan? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling die mogelijk gemaakt worden door het plan effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het plan uitvoerbaar en zijn, zo nodig, aanvullende voorwaarden in het plan aan de orde?
- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden (NNN en/of Natura 2000) voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een compensatieplan opgesteld te worden of zijn andere vervolgstappen aan de orde?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- De Natuurtoets begint met de belangrijkste conclusies gedestilleerd uit de resultaten van voorliggende Natuurtoets;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het planvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het plangebied;
- Hoofdstuk 5 toetst het plan aan de Wet natuurbescherming en het NNN.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming (paragraaf 2.2) en de gebiedsbescherming (paragraaf 2.3) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen).

Per paragraaf worden tevens de beleidsregels van de provincie aangeduid die specifiek voor deze provincie (en derhalve voor voorliggend voornemen) van toepassing kunnen zijn.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 5) aanwezig zijn in het plangebied.

Soorten van de Vogelrichtlijn
Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.1 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie.

Soorten van de Habitatrichtlijn
Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten

behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.
Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.5 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie.

Andere soorten
Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in artikel 3.10, bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel B(1 en 2) en C van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.10 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie. Het voorgaande geldt echter niet indien de soorten zijn vrijgesteld door het bevoegd gezag.

Bij voorliggende toetsing is de provincie Zeeland bevoegd gezag. In de provincie Zeeland zijn in tegenstelling tot de landelijke vrijgestelde soorten van artikel 3.10 onderdeel A (zie Regeling Natuurbescherming, Bijlage 13), de hermelijn en wezel niet vrijgesteld. Voor deze soorten dient bij een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 gewerkt te worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode of dient een ontheffing aangevraagd te worden. In de provincie geldt voor de overige landelijk vrijgestelde soorten, ook een vrijstelling. Voor deze soorten geldt enkel de zorgplicht.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Natuurnetwerk Zeeland

Het Natuurnetwerk Nederland (in de provincie Zeeland het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) genoemd) is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden. Dit is onderdeel van de actieve soortbescherming uit de Wet natuurbescherming; bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Om dit te realiseren is in de Wnb art. 1.12, lid

2 vastgelegd dat de provincies zorgen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Natuurnetwerk Nederland. Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

Het NNN in de provincie Zeeland wordt gevormd door Bestaande natuur, Agrarisch gebied van ecologische betekenis en nieuwe natuur. In de Verordening Ruimte van de provincie Zeeland[1] (2018) zijn in Artikel 2.12 (Bestaande Natuur), Artikel 2.13 (Agrarisch gebied van ecologische betekenis) en Artikel 2.14 (Nieuwe natuur / Natuurontwikkelingsgebieden) regels opgenomen om het NNZ te beschermen. Nieuwe ontwikkelingen die de wezenlijke kenmerken en waarden aantasten zijn bij deze gebieden niet zonder meer toegestaan.
Voor de natuurgebieden (Bestaande natuur en Agrarisch gebied van ecologische betekenis) geldt het ‘nee, tenzij’-principe. Het ‘nee, tenzij’-principe (Artikel 2.12 en 2.13 Verordening Ruimte, 2018) betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een zwaarwegend belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. Het compensatiebeleid van provincie Zeeland voor de gebieden die aangewezen zijn als NNZ (zijnde Bestaande natuur en Agrarisch gebied van ecologische betekenis) is vastgelegd in Bijlage 4 van de Verordening Ruimte, 2018.
Het regime ter bescherming van het NNZ kent in de provincie Zeeland externe werking. Dit houdt in dat rond de natuurgebieden van het 'Natuurnetwerk Zeeland' (niet zijnde binnendijken) een zone van 100 meter geldt waarbij nieuwe ontwikkelingen worden beoordeeld of er gevolgen zijn voor de natuur (Artikel 2.16 Verordening Ruimte, 2018).

2.3.3 Bescherming van houtopstanden

De Wet natuurbescherming (Wnb) geeft invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. De bescherming is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wnb. De Provincie is het bevoegd gezag. De bescherming betreft de houtopstanden die zijn gelegen buiten de bebouwde kom Wnb en die een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 m^2 (0,1 hectare) of bestaan uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen. De Wnb doet geen uitspraken over houtopstanden die zijn gelegen binnen de bebouwde kom of met kleinere oppervlakte dan 1.000 m^2.
Bescherming van dergelijke houtopstanden is een taak van de gemeentelijke overheid.
De wet geldt niet voor:

a) Houtopstanden op erven of in tuinen;
b) Fruitbomen of windschermen om boomgaarden;
c) Naaldbomen bedoeld als kerstbomen indien niet ouder dan 20 jaar;
d) Kweekgoed;
e) Uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
f) Het dunnen van een houtopstand;
g) Het uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van biomassa (onder specifieke voorwaarden).

[1] er ligt inmiddels een Ontwerp Omgevingsverordening Zeeland van september 2021

Voor houtopstanden groter dan 1.000 m^2 is veelal sprake van overlap met de gemeentelijke Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De mate van overlap kan per gemeente verschillen en is dus maatwerk. Toetsing aan de APV valt buiten de scope van de Natuurtoets.
Voor houtopstanden die zijn beschermd in de Wnb geldt een meldingsplicht bij voorgenomen velling, en in principe tevens een herplantplicht. Herplant wordt in principe ter plekke ingevuld. Onder voorwaarden kan herplant ook elders worden gerealiseerd (compensatie).

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek (paragraaf 3.2) en gedurende het terreinbezoek (paragraaf 3.3) van voorliggende Natuurtoets. In paragraaf 3.4 wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedsfeer van het plan;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het plangebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Een aantal soorten is door de provincies vrijgesteld en zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel B en C in de bijlage). Deze zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt bij het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door het uitvoeren van een aantal zorgplicht gerelateerde maatregelen, wordt voldaan aan de zorgplicht en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Hierbij kan gedacht worden aan het rekening houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten en de manier van werken (zoals het aanhouden van vaste rijroutes en het zorgen voor vluchtmogelijkheden voor de soorten).

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij is nagegaan of er in de periode 2016-2021 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Daarnaast zijn indien relevant ook regionale bronnen en atlassen gebruikt. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ of provinciale digitale atlassen. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

3.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemde bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Op 7 december 2021 is vanaf circa 10:00 uur een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecoloog van Antea Group bij onbewolkt weer met een temperatuur van circa 5 °C. Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet belopen en geïnspecteerd op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna en zijn de bomen in de omgeving gecontroleerd op nesten.

3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is, of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

4 Resultaten

In paragraaf 4.1 wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het plangebied gegeven. Vervolgens wordt in paragraaf 4.2 in gegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek), waarna in paragraaf 4.3 de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en het NNN in de omgeving van het plangebied aangegeven wordt.

4.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt ten zuidwesten van de Roelandsweg en ten noordwesten van de N652 te Renesse, in de gemeente Schouwen-Duiveland, provincie Zeeland. Het gebied is in twee delen verdeeld doordat de weg de Hogezoom tussen beide gebieden ligt. Aanliggend aan de Hogezoom staan meerdere alleenstaande woningen, waarvan de achtertuinen verbonden zijn aan het plangebied.

Het noordelijk gelegen gebied bestaat uit een open droog grasland omringd door bomenrijen. In het plangebied zijn enkele zandheuvels begroeid met ruigtevegetatie als braam. Daarnaast staan er een paar bomen in het noordelijk gelegen plangebied waarvan drie berken in het noordoosten en een eik in het zuidwesten. In Figuur 4.1 is een impressie gegeven van het noordelijke deel van het plangebied.

Figuur 4.1: Impressie van het noordelijke deel van het plangebied.

Het zuidelijk gelegen gedeelte van het plangebied is een stuk natter vergeleken met het noordelijk gelegen gebied met een hogere vegetatie. De vegetatie bestaat voornamelijk uit; pitrus, verjonging van grauwe wilg en bramen. Daarnaast liggen er in het gebied enkele plassen en sloten met natuurlijke overhangende oevervegetatie als riet en lisdodde, zie Figuur 4.2.

Figuur 4.2. Impressie van het zuidelijke deel van het plangebied.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming alsook vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in Tabel 4.1.

Tabel 4.1: Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied (met een straal van 2,5 km) die in het NDFF door derden zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een 'X' (NDFF, 2016-2021).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
	Ransuil	X		

	Ooievaar	X		
	Roek	X		
	Slechtvalk	X		
	Sperwer	X		
	Wespendief	X		
Zoogdieren	Bruinvis		X	
	Gewone zeehond			X
	Grijze zeehond			X
	Noordse woelmuis		X	
	Bunzing			X
	Damhert			X
	Haas			X
	Konijn			X
	Wezel			X
Amfibieën	Boomkikker		X	
	Heikikker		X	
	Rugstreeppad		X	
Reptielen	Levendbarende hagedis			X
Insecten - Dagvlinders	Geen waarnemingen			X
Insecten - Libellen	Geen waarnemingen			X
Vissen	Geen waarnemingen			
Planten	Grote leeuwenklauw			X
Overige soortgroepen	Geen waarnemingen			

*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd nest uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek (paragraaf 4.2.2).
**Vleermuizen: gewone dwergvleermuis.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het plangebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 4.2.2 uiteengezet.

4.2.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen

Op basis van het bureauonderzoek en de terreinbezoeken wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied.

Afbakening relevante soorten
Doordat het plangebied op meer dan tweehonderd meter afstand van de Noordzee ligt en er geen open water aanwezig is zijn niet alle biotoop-kritische (sub)soortgroepen relevant. Zo zijn er onder andere op basis van het terreinbezoek geen effecten (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wnb) aan de orde op de volgende beschermde (sub)soortgroepen: zeezoogdieren (gewone en grijze zeehond en bruinvis) en vissen.

De overige soortgroepen worden hierna beschreven: **vogels, (land)zoogdieren, amfibieën, reptielen, vaatplanten en insecten.**

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest (categorie 1 t/m 4)
Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd een ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten. Uit de bureaustudie komen meerdere vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest naar voren. Deze worden hieronder nader belicht.

Boom-bewonende soorten
Boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, ooievaar, sperwer, en wespendief.
Bovengenoemde soorten zijn waargenomen in de omgeving van de plangebieden. Op basis van de bevindingen van het bureauonderzoek en de terreinbezoeken is beoordeeld of de aanwezige biotopen voldoen aan de eisen van deze soorten. De genoemde soorten bouwen nesten in vooral grote bomen, artificiële nestgelegenheden of maken gebruik van een bestaand nest van bijvoorbeeld zwarte kraai of ekster. De terreinen zijn echter druk bezocht en hebben een hoge mate van verstoring door mensen en honden waardoor nesten van verstoringsgevoelige soorten als boomvalk, sperwer, wespendief en havik niet snel te verwachten zijn nabij het geplande tracé. Tijdens het terreinbezoek zijn geen nesten waargenomen die mogelijk jaarrond beschermd zijn. Aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in het plangebied kan worden uitgesloten.

Gebouw-bewonende vogelsoorten
Gierzwaluw en Huismus.
De huismus en gierzwaluw zijn soorten die voornamelijk in gebouwen broeden. De nesten worden meestal onder dakpannen of daklijsten (BIJ12, 2017a) aangetroffen. De gierzwaluw nestelt in (hoge) bebouwing in donkere holtes in ventilatieschachten, spleten in muren, onder dakpannen en in kerktorens (BIJ12, 2017b). Huismussen stellen een rommelige menselijke omgeving, met struikgewas, schuren, weilanden met vee, gemorst graan en zo verder op prijs. In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Er zijn echter wel huismussen waargenomen in de daken van de huizen rondom de Hogezoom. De huizen en tuinen blijven behouden in het voorgenomen plan. Aangezien de huismussen voornamelijk tuinen gebruiken vormen de percelen van het planvoornemen geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de huismussen.

Kerkuil
De kerkuil broedt in ons land veelal in nestkasten en incidenteel in boomholten. De kerkuil is een bewoner van (half)open landschappen als het agrarisch gebied. Aangezien er in het plangebied geen nestkasten of boomholtes zijn aangetroffen, kan het voorkomen van een jaarrond beschermd nest van de kerkuil worden uitgesloten. Daarentegen is het mogelijk dat er nestkasten in de directe omgeving van het plangebied voorkomen. Dit maakt het mogelijk dat het plangebied deel is van een essentieel foerageergebied van een kerkuil.

De gevolgen van het voornemen voor de kerkuil worden besproken in Hoofdstuk 5.

Ransuil
De ransuil bewoont een groot scala aan leefgebieden, variërend van agrarische gebieden tot open bos, bosranden, parken, duinen, heiden, hoogvenen en moerasgebieden. De ransuil broedt en roest bij voorkeur in naaldbomen, die hem de beste dekking bieden. Daarnaast in houtwallen, boomgroepen, hagen en zelfs solitaire bomen. Er zijn tijdens het terreinbezoek geen nesten waargenomen die mogelijk in gebruik zijn door de ransuil. Jaarrond beschermde nesten van de ransuil kunnen worden uitgesloten uit het plangebied.

Slechtvalk
De slechtvalk heeft als natuurlijke broedplaatsen rotswanden, kliffen en in mindere mate boomnesten. Het is een roofvogel van open agrarische gebieden, half beboste landschappen tot en met steden waar een groot prooiaanbod aanwezig is en voldoende hoge gebouwen. Ten tijde van het terreinbezoek is de slechtvalk niet waargenomen. Ook zijn er geen nesten of nestkasten in de nabije omgeving aangetroffen. Voorkomen van een jaarrond beschermd nest van deze soort in het plangebied kan worden uitgesloten.

Waarde plangebied voor kenmerkende vogelsoorten (categorie 5)
Naast het voorkomen van jaarrond beschermde nesten is, in het kader van biodiversiteit doelstellingen, tevens de waarde van het plangebied voor categorie 5 soorten onderzocht. Het plangebied heeft geen unieke functie voor categorie 5 soorten die in het plangebied hun nest hebben en het plangebied tot het enige geschikte leefgebied in de omgeving voor deze soorten zou maken.

Algemene vogelsoorten (artikel 3.1 en 3.5)
Het plangebied is geschikt voor algemeen voorkomende broedvogels als bijvoorbeeld de merel, ekster, zanglijster en meeuwensoorten. Met name de struwelen in het plangebied kunnen dienen als broedplaatsen. Hier zal tijdens de werkzaamheden in het broedseizoen rekening mee moeten worden gehouden.

In hoofdstuk 5 wordt nader op algemene vogelsoorten ingegaan.

Zoogdieren
De soortgroep zoogdieren is in drie groepen verdeeld, te weten: vleermuizen, zeezoogdieren en landzoogdieren.

Vleermuizen
Vleermuizen kunnen zowel in gebouwen als bomen (beschermde) verblijfplaatsen hebben. Uit de soortgroep vleermuizen komt in de bureaustudie de gewone dwergvleermuis naar voren als soort die in de omgeving van het plangebied is waargenomen.

Vaste rust- en verblijfplaatsen
In het plangebied zijn geen boomholtes aanwezig die geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaatsen voor boom-bewonende vleermuizen. Daarbij zijn binnen het plangebied geen gebouwen aanwezig waar verblijfplaatsen voor gebouw-bewonende soorten aanwezig zouden kunnen zijn. Op basis van (veld)ervaring en kennis van de geschiktheid van de elementen voor vleermuizen, is aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen uit te sluiten binnen het plangebied.

Vliegroutes en foerageergebied
Door de aanwezigheid van bomen en lijnvormige structuur langs het plangebied kan het gebied functioneel zijn als vliegroute en foerageergebied. Daarbij worden er enkele bomen gekapt uit de bomenrij ten zuiden van het zuidelijk gelegen plangebied. Dit heeft mogelijk gevolgen voor eventueel aanwezige vliegroutes van vleermuizen (BIJ12, 2017c).

De gevolgen van het voornemen voor vleermuizen worden besproken in Hoofdstuk 5.

Landzoogdieren
Noordse woelmuis
De noordse woelmuis leeft in hoge vegetaties met vooral grasachtige planten. In gebieden waar andere woelmuizen voorkomen, leeft de soort veel in natte terreinen, zoals rietland, moeras, zeer extensief gebruikte weilanden, drassige hooilanden, vochtige duinvalleien en periodiek

overstroomde terreinen. De noordse woelmuis kan goed eilandjes bereiken, waar hij dan vaak als enige woelmuis voorkomt. De soort is gevoelig voor concurrentie met andere woelmuizen (Zoogdierenvereniging, 2021).

Aangezien het plangebied uit ruige graslanden bestaat, de noordse woelmuis binnen 2 kilometer is waargenomen van het plangebied, er waarnemingen zijn van overige woelmuizen de omgeving en het zuidelijk gelegen perceel uit een (zeer)vochtig terrein bestaat, vormt het plangebied een zeer geschikt leefgebied voor de noordse woelmuis. Om deze reden kan de Noordse woelmuis niet worden uitgesloten uit het plangebied.

De gevolgen van het voornemen voor de noordse woelmuis worden besproken in Hoofdstuk 5.

Bunzing
De bunzing heeft een voorkeur voor kleinschalig landschap met houtwallen, greppels en sloten met overhangende vegetatie, ook dorpen en buitenwijken van steden vormen geschikt leefgebied. Een bunzing maakt zijn schuilplaats in oude holen van bijvoorbeeld konijn, mol, vos en das. Daarnaast ook onder steenhopen, houtmijten, in holle bomen of onder boomwortels. Het plangebied voldoet aan de habitateisen voor de bunzing. De bunzing kan niet worden uitgesloten van het plangebied.

De gevolgen van het voornemen voor de bunzing worden besproken in Hoofdstuk 5.

Damhert
Het damhert komt vooral voor in lichte loofbossen en gemengde bossen, minder vaak in uitgestrekte naaldbossen. De soort heeft een voorkeur voor oudere bossen met een dichte onder begroeiing. Belangrijk is dat er voldoende gras is. Ook komen damherten voor in randzones bij open plekken, graslanden en akkerranden en in parkachtige bosgebieden.

Het plangebied is gelegen naast een Natura 2000-gebied waar damherten voorkomen. Het plangebied kan dienen als foerageergebied voor de damhert. Daarnaast zijn er in het plangebied sporen van damhert waargenomen, zie Figuur 4.2. De damhert kan niet worden uitgesloten van het plangebied.

De gevolgen van het voornemen voor het damhert worden besproken in Hoofdstuk 5.

Figuur 4.2: Sporen van damhert in het plangebied.

Haas
De status van de haas is sinds 3 november 2020 op de geactualiseerde Rode Lijst Zoogdieren gewijzigd naar ''gevoelig''. Als reactie hierop heeft de provincie Zeeland de vrijstelling op de haas laten vervallen, waarna deze beschermd is onder de Wet natuurbescherming.

De haas heeft een voorkeur voor kleinschalig gras- en bouwland, open veld als akkers en weilanden maar komt ook wel voor in open bos, heide en kwelders. De haas is in de afgelopen 5 jaar op circa 200 meter afstand waargenomen rondom het plangebied. Daarnaast voldoet het plangebied aan de biotoopeisen van de haas. Daarom kan essentieel leefgebied van de haas niet worden uitgesloten van het plangebied.

De gevolgen van het voornemen voor de haas worden besproken in Hoofdstuk 5.

Konijn
Konijnen leven in holen en hebben daarom een voorkeur voor zandige bodems waarin het makkelijk graven is. Ze prefereren halfopen landschappen zoals perken, tuinen en bosranden en mijden vochtige terreinen zoals moeras en veen of zware klei, omdat ze daarin geen holen kunnen graven. Aangezien het plangebied bestaat uit een natte bodem en er geen holen of sporen zijn waargenomen, kan de konijn worden uitgesloten uit het plangebied.

Wezel
Wezels leven bij voorkeur in open, droge natuur- en cultuurlandschap maar ook: bossen, duinen, wei- en akkerland. Het plangebied voldoet aan de biotoopeisen voor de wezel. Daarbij komen er waarnemingen van de wezel in de afgelopen 5 jaar nabij het plangebied uit NDFF. Doordat het plangebied voldoet aan de habitateisen en er voorheen waarnemingen zijn gedaan van de wezel nabij het plangebied kan de wezel niet worden uitgesloten.

De gevolgen van het voornemen voor de wezel worden besproken in Hoofdstuk 5.

Reptielen

Levendbarende hagedis

Heide en hoogveen vormen het voorkeurshabitat van de levendbarende hagedis. De soort komt ook voor in open bossen en ruige graslanden, in bermen van (spoor)wegen en in een beperkt deel van de duinen. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op oevers en vochtige terreindelen.

Aangezien het zuidelijk gelegen deel bestaat uit vochtig ruig grasland en de levendbarende hagedis in het Natura 2000-gebied op minder dan 200 meter van het plangebied is waargenomen, kan de levendbarende hagedis mogelijk aanwezig zijn in het plangebied.

De gevolgen van het voornemen voor de levendbarende hagedis worden besproken in Hoofdstuk 5.

Amfibieën

Boomkikker

Tijdens de voortplantingsfase heeft de boomkikker behoefte aan water dat vrij is van roofvis. In een natuurlijk landschap, waar het waterpeil met de seizoenen meebeweegt, vallen ondiepe wateren in loop van de zomer droog. Na de voortplanting zoeken boomkikkers zonnige plekken op het land, bijvoorbeeld in ruigtes van riet, pitrus en braam, maar ook in bomen en struiken. Natuurlijk begraasde landschappen met een mozaïek van bos, struikgewas, ruigte en grasland zijn ideaal. Als de kou toeslaat zoeken boomkikkers beschutting op korte afstand van het zomerbiotoop. Deze vinden ze in (bodem)holtes en spleten in het bos.

Het plangebied voldoet aan de biotoopeisen van de boomkikker. Daarnaast is deze soort binnen een straal van 100 meter nabij het plangebied waargenomen. Hierdoor kan de boomkikker niet worden uitgesloten uit het plangebied.

De gevolgen van het voornemen voor de boomkikker worden besproken in Hoofdstuk 5.

Heikikker

De heikikker heeft een zeer duidelijke voorkeur voor de landschapstypen heide, hoogveen, laagveen en half natuurlijk grasland. De heikikker is meerdere malen waargenomen binnen een straal van 2 kilometer nabij het plangebied. Daarbij voldoet het plangebied aan de biotoopeisen van de heikikker. Door de aanwezige half natuurlijke graslanden met slootjes kan het niet worden uitgesloten dat de heikikker geschikt leefgebied vindt in het plangebied.

De gevolgen van het voornemen voor de heikikker worden besproken in Hoofdstuk 5.

Rugstreeppad

Er zijn in het verleden rugstreeppadden in een straal van 0,5 kilometer in de omgeving van het plangebied waargenomen. Deze soort komt voor in duingebieden tot en met de zeereep, is zeer mobiel en kan grote afstanden afleggen. Het plangebied voldoet aan het biotoop van de rugstreeppad. Daarnaast zijn er genoeg schuilmogelijkheden en voorplantingswateren aanwezig voor deze soort. Om deze reden kan de rugstreeppad niet worden uitgesloten uit het plangebied.

De gevolgen van het voornemen voor de rugstreeppad worden besproken in Hoofdstuk 5.

4.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 4.2 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 4.2: Mogelijk aanwezige beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Algemene broedvogels	Artikel 3.1	Aanwezig	In de groenstrook is een nest waargenomen van waarschijnlijk Turkse tortel. Daarnaast kan er mogelijk door weidevogels gebroed worden in het plangebied.
Vleermuizen	Artikel 3.5	Mogelijke vliegroutes / foerageergebieden aanwezig	In het plangebied bevinden mogelijk foerageergebieden en vliegroutes voor vleermuizen.
Noordse woelmuis	Artikel 3.5	Mogelijk aanwezig	Het plangebied bestaat uit vochtige ruige graslanden. Daarbij zijn er rosse woelmuis in de omgeving aanwezig, waardoor het plangebied mogelijk een essentieel gebied vormt voor de noordse woelmuis.
Bunzing	Artikel 3.10	Mogelijk aanwezig	Het plangebied voldoet aan de biotoopeisen van de bunzing. Er bevinden sloten met overgroeide oevers in het plangebied.
Damhert	Artikel 3.10	Waarschijnlijk aanwezig	Er zijn sporen van damhert waargenomen.
Wezel	Artikel 3.10	Nog onduidelijk	Het projectgebied voldoet aan de biotoopeisen van de wezel.
Haas	Artikel 3.10	Hoogst waarschijnlijk	Plangebied voldoet aan de biotoopeisen van de haas. Daarnaast zijn er hazenkeutels waargenomen.
Levendbarende hagedis	Artikel 3.10	Mogelijk aanwezig	In het plangebied is geschikt biotoop aanwezig (vochtige ruige grasland).
Boomkikker	Artikel 3.5	Mogelijk aanwezig	In het plangebied zijn (roof)vis vrije poelen aanwezig waarin eieren afgezet kunnen worden. Daarnaast staat er in het gebied (zonrijke) vegetatie van riet en pitrus waar de boomkikker gebruik van kan maken.
Heikikker	Artikel 3.5	Mogelijk aanwezig	In het plangebied zijn half natuurlijke graslanden met slootjes aanwezig.
Rugstreeppad	Artikel 3.5	Mogelijk aanwezig	In het plangebied zijn genoeg schuilmogelijkheden voor de rugstreeppad aanwezig. Daarnaast kan het water in het plangebied dienen als voortplantingswater van deze soort.

Indien uit naderonderzoek naar voren komt dat de soorten uit Tabel 4.2 aanwezig zijn in het plangebied. Dient er een ontheffing aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag, met mogelijk genomen mitigerende maatregelen tot gevolg.

4.3 Beschermde gebieden

4.3.1 Natura 2000-gebieden

De grens van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' ligt op circa 15 meter afstand vanaf het plangebied. Het Natura 2000-gebied Voordelta ligt op circa 1,5 kilometer afstand ten noorden van het plangebied. De Natura 2000-gebieden 'Oosterschelde' en 'Grevelingen' liggen respectievelijk op circa 3 en 4 kilometer afstand.

Figuur 4.3: Globale ligging planvoornemen (zwarte stip) ten opzichte van omliggende Natura 2000-gebieden (groen) (bron: AERIUS-calculator; figuur 1 uit Antea Group, 2021).

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet in NNN-gebied. De grens van het dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt op circa 15 meter ten westen van het plangebied. Het betreft het -tevens als Natura 2000-gebied aangewezen- gebied 'Kop van Schouwen'. geeft de ligging van het plangebied weer ten opzichte van het NNN. Effecten van het project op het NNN wordt beschreven in Hoofdstuk 6.

Figuur 4.4: Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (groen).

4.3.3 Bescherming van houtopstanden

In het plangebied zijn houtopstanden aanwezig die uit bomenrijen van -in totaal- meer dan 21 bomen bestaan. Om een doorgang te maken ten zuidoosten en noordwesten van het zuidelijkgelegen deel van het plangebied, moeten er bomen verwijderd worden. Deze ingreep tast de houtopstanden aan. Indien deze houtopstanden vallen onder bescherming van de Wnb, dient daarvoor een vergunning te worden aangevraagd.
Figuur 4.6 geeft de ligging van de betreffende houtopstanden en de geplande doorgangen weer.

De houtopstanden bevinden zich binnen de grens bebouwde kom Wnb (zie Figuur 4.5). Hierdoor is de Wet natuurbescherming niet van toepassing ten aanzien van de bescherming van houtopstanden. Er dient wel rekening gehouden te worden met de gemeentelijke wetgeving over het kappen van bomen. Voor het verwijderen van bomen binnen het plangebied is het mogelijk een omgevingsvergunning vereist.

Gevolgen van de bescherming houtopstanden op het project wordt verder besproken in Hoofdstuk 5.

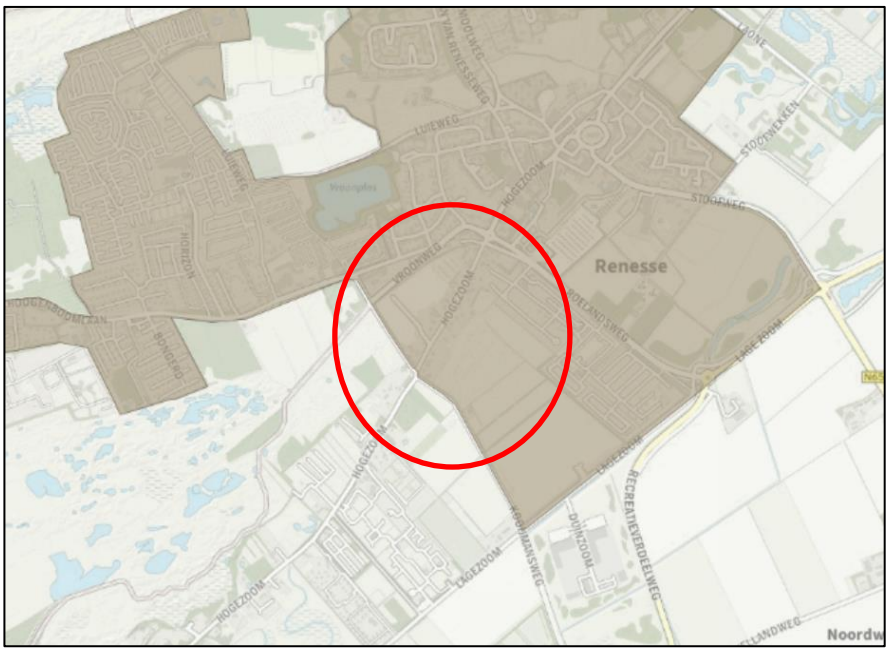

Figuur 4.5: Ligging van het projectgebied (rood omkaderd) t.o.v. de bebouwde kom Wnb.

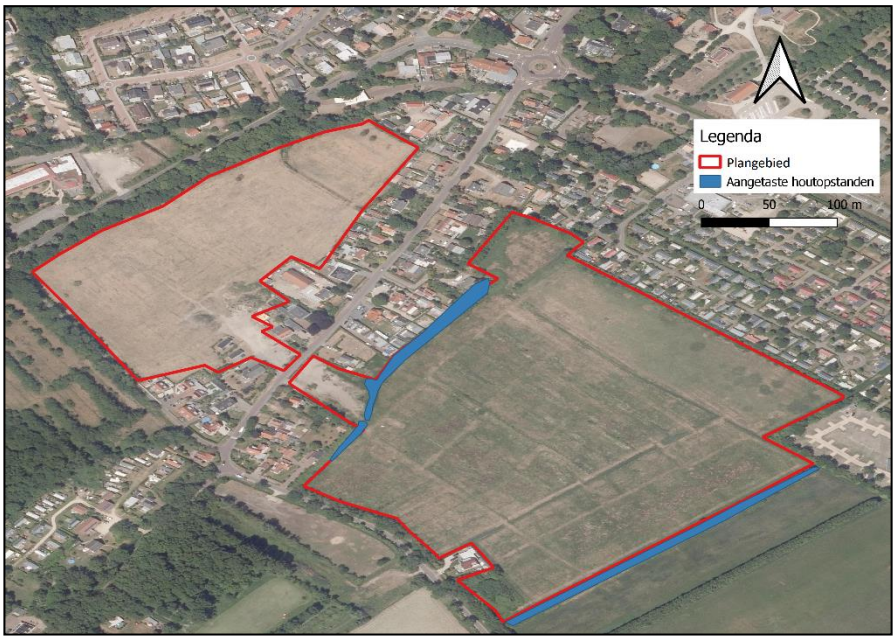

Figuur 4.6: Aangetaste houtopstanden ten behoeve van het plan.

5 Toetsing

In paragraaf 5.1 is de effectbepaling van het plan gegeven. In paragraaf 5.2 worden de werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). Indien vervolgstappen aan de orde zijn, is dit aangeven in een tekstkader. In paragraaf 5.3 wordt het plan getoetst aan het beschermingsregime van het NNN-gebied en de Wet natuurbescherming (Wnb).

5.1 Effectbepaling plan

De volgende biotopen worden beïnvloed door het voornemen:

- *Er wordt vegetatie in het plangebied verwijderd;*
- *Er worden 285 recreatiewoningen gebouwd in het plangebied;*
- *Er worden bomen verwijderd om doorgang op het terrein te creëren;*
- *Sloten en plassen binnen het plangebied worden gedempt.*

De voorgenomen werkzaamheden waaronder transport van materiaal en materieel en andere bouwwerkzaamheden zullen gepaard gaan met trilling en geluidsverstoring. Deze verstoringen zijn van tijdelijke aard en vinden alleen tijdens de uitvoeringsfase plaats.
Uitgangspunten zijn dat:

- De werkzaamheden zullen plaatsvinden binnen de omheining van beide percelen;
- Er alleen bij daglicht zal worden gewerkt waardoor effecten van lichtverstoring kunnen worden uitgesloten;
- Er geen bemaling wordt toegepast.

5.2 Toetsing effect op beschermde soorten

Uit het terreinbezoek en uit de uitgevoerde bureaustudie is gebleken dat het plangebied een potentieel geschikt biotoop biedt voor vogels, zoogdieren, reptielen en amfibieën. Om deze reden is er enkel op deze soortgroepen een potentieel effect aan de orde. De onderstaande effectbeoordeling richt zich alleen op deze soortgroepen. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten in het plangebied en ondervinden dan ook geen effect van het voornemen.

5.2.1 Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in het broedseizoen (circa maart tot en met juli[2]) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming aan de orde. Zo kunnen in het plangebied nesten gebouwd worden door (algemeen voorkomende) soorten, met name in opgaande vegetatie. Indien nesten aanwezig zijn mogen deze tijdens de broedperiode (en wanneer deze in gebruik zijn) niet verwijderd of verstoord worden.

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming aan de orde indien ten minste één van de volgende maatregelen genomen worden:

1) De werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd (voorkeursmaatregel).
2) Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied (waar de werkzaamheden plaatsvinden) vóór het broedseizoen ongeschikt

[2] Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient het plangebied kort voor aanvang van de werkzaamheden door een deskundig ecoloog gecontroleerd te worden op actuele broedgevallen. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden, worden soort specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

5.2.2 Zoogdieren

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en andere soorten (artikel 3.10)

Vleermuizen
Vleermuizen zijn beschermde diersoorten en staan vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Daarom zijn in de Wet natuurbescherming enkele verbodsbepalingen opgenomen ten aanzien van vleermuizen welke niet overtreden mogen worden.

Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Dit zijn verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroute.

Rust- en verblijfplaatsen
In het plangebied zijn geen gebouwen met holtes die gebruikt kunnen worden als rust- en verblijfplaats. Daarnaast bevinden er in de bomen die gekapt worden om een doorgang naar het terrein te creëren geen holtes of kieren die mogelijk gebruikt kunnen worden als verblijfplaats. Effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen worden uitgesloten.

Vliegroutes
De bomen gelegen aan het plangebied kunnen mogelijk gebruikt worden als vliegroute. Doordat er bomen verwijderd dienen te worden, gaat er mogelijk een vliegroute verloren. De openingen in de bomenrij zullen circa 10 meter breed worden. Doordat er in de huidige situatie al een gat in de bomenrij van circa 12 meter breed aanwezig is (zie Figuur 5.1) en er een aaneengesloten bomenrijen in de een straal van 50 meter aanwezig is die kan dienen als alternatieve route, worden negatieve effecten op een mogelijk essentiële vliegroute uitgesloten.

Figuur 5.1: Aangetaste bomenrij ten gevolge van de voornemens.

Foerageergebied
Het plangebied dient mogelijk als foerageergebied voor vleermuizen. In de directe omgeving zijn echter ruim voldoende alternatieve gebieden aanwezig. Daarnaast zal de toename in struwelen en bomen als gevolg van nieuwe aanplant zorgen voor meer luwten in het plangebied, wat als vervolg kan dienen als foerageergebied voor vleermuizen. Negatieve effecten op foeragerende vleermuizen kunnen worden uitgesloten.

Noordse woelmuis
De Noordse woelmuis is beschermd onder Artikel 3.5 van de Habitatrichtlijn. Dit houdt in dat het verboden is om de Noordse woelmuis in zijn natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen en voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen.

De Noordse woelmuis is meerdere malen waargenomen nabij het plangebied. Daarbij voldoet het biotoop in het plangebied aan de habitateisen van de noordse woelmuis. Het gebied betreft een vochtige ruige weiland met genoeg schuilmogelijkheden voor deze soort.

Om de voornemens te realiseren dient een groot deel van het vochtige weiland omgebouwd te worden naar een perceel met recreatiewoningen. Dit zal negatieve effecten hebben op het leefgebied van de noordse woelmuis. Om het gebruik van het plangebied door de noordse woelmuis te achterhalen, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd.

Nader onderzoek
Indien sprake is van werkzaamheden welke het leefgebied en vaste verblijfplaatsen van Noordse woelmuis beïnvloedt, dient te worden bepaald of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden. ***Hiervoor is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik van het plangebied door de noordse woelmuis. Dit dient onderzocht te worden middels de Kennisdocument noordse woelmuis*** (BIJ12, 2017e)***.*** *Dit betekent dat een combinatie van methodes met inloopvallen dient te worden toegepast noordse woelmuizen waar te kunnen nemen. De periode augustus tot en met oktober is voor het vangen het meest geschikt. De populatiedichtheden zijn dan het grootst en daarmee ook de vangstkans. Buiten de genoemde periode kan ook gevangen worden, maar zeker in (delen van) gebieden of jaren met kleine aantallen noordse woelmuizen is er dan een te grote kans op het niet vangen van dieren, terwijl die er wel zijn, zodat ten onrechte wordt aangenomen dat er geen noordse woelmuizen aanwezig zijn.*

De (potentiële) leefgebieden mogen in de regel van de Wet natuurbescherming niet zonder inzicht in het gebruik aangetast worden.

Indien uit het onderzoek naar voren komt dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van de noordse woelmuis, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze wordt naar verwachting verleend onder de voorwaarde dat er mitigerende maatregelen worden getroffen. In alle gevallen is maatwerk vereist en mogelijk / realistisch. In samenspraak met een noordse woelmuisdeskundige moet worden bepaald wanneer, welke en hoeveel maatregelen in het specifieke project getroffen moeten worden. Mogelijk komen er ook maatregelen in aanmerking die hier niet genoemd worden, maar die door de noordse woelmuisdeskundige wel als effectief worden gezien.

Voor het aantasten van leefgebied van de noordse woelmuis is het noodzakelijk om nieuw leefgebied van dezelfde omvang te creëren. Een noordse woelmuisdeskundige moet aangeven hoe het nieuwe leefgebied ingericht gaat worden. Nieuw leefgebied bestaat uit een waterrijk gebied dat moeilijk door andere woelmuissoorten kan worden gekoloniseerd. Bij voorkeur wordt in eerste instantie gezocht naar mogelijkheden om een kwaliteitsverbetering te realiseren ten gunste van de noordse woelmuis binnen hetzelfde leefgebied van de populatie, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Is dat niet mogelijk dan kan worden bepaald of er direct aangrenzend of binnen bereik van de betrokken populatie nieuw optimaal habitat gerealiseerd kan worden. Is ook dat niet mogelijk, dan kan gezocht worden naar mogelijkheden om op grotere afstand van het betrokken gebied nieuw optimaal leefgebied te realiseren.

Als locatie voor het nieuwe leefgebied kan worden gedacht aan een locatie binnen het Natura 2000-gebied ‘Kop van Schouwen’ in delen waar op dit moment geen habitattypen zijn gekarteerd. Hier kan door bepaalde Habitats te realiseren, geschikt leefgebied worden gecreëerd voor de noordse woelmuis. De populatie in het plangebied dient daarna te worden weggevangen en uitgezet in het nieuwe gecreëerde leefgebied.

Tijdig voorafgaand aan de eigenlijke werkzaamheden moet nieuw vervangend optimaal leefgebied van gelijke oppervlakte als hetgeen verloren gaat, worden gerealiseerd. Dit kan door het realiseren van nieuw optimaal habitat. Dit nieuwe optimale habitat moet functioneren voordat de eigenlijke werkzaamheden aanvangen. De nieuw aan te leggen gebieden moeten bij voorkeur passend zijn bij de structuur en kenmerken van het omliggende landschap (BIJ12, 2017e).

De bovengenoemde maatregelen zijn weliswaar maatwerk, maar zijn realistisch en redelijk. Ze kunnen in overleg met deskundigen en groeneigenaren worden uitgewerkt, gerealiseerd en

duurzaam beheerd. Ze staan daarom de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg.

Bunzing en wezel

In het plangebied is geschikt biotoop aanwezig voor de bunzing en wezel. Alle marterachtigen zijn beschermd in de provincie Zeeland onder artikel 3.10, onderdeel A van de Wet natuurbescherming. Voor de genoemde soort is geschikt leefgebied aanwezig in het plangebied. Om het gebruik van het plangebied door marterachtigen te achterhalen, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd.

> ***Nader onderzoek***
> *Indien sprake is van werkzaamheden welke het leefgebied en vaste verblijfplaatsen van marterachtigen beïnvloedt, dient te worden bepaald of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden.* ***Hiervoor is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik van het plangebied door marterachtigen. Dit dient onderzocht te worden middels de Handreiking kleine marters, 2017.*** *Dit betekent dat een combinatie van methodes met cameravallen dient te worden toegepast marters waar te kunnen nemen. De optimale periode volgens de handreiking voor het onderzoek is van maart tot en met augustus. Indien buiten deze periode onderzoek wordt verricht dient de inzet te worden verdubbeld. De minimale periode van een marteronderzoek is zes weken (buiten de optimale periode dus 12 weken).*
>
> *De (potentiele) verblijfplaatsen mogen in de regel van de Wet natuurbescherming niet zonder inzicht in het gebruik aangetast worden.*

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat het plangebied wordt gebruikt als leefgebied door wezel en/of hermelijn, dient hiervoor een ontheffing te worden aangevraagd. Deze wordt naar verwachting verleend door het bevoegd gezag onder voorwaarde dat mitigerende maatregelen worden getroffen. Door de groenstroken zo in te richten dat er voldoende schuilmogelijkheden aanwezig zijn, zal het plan geen negatieve effecten hebben op het leefgebied van deze soorten. Het inrichten van het plangebied voor kleine marterachtigen (zoals bunzing en wezel) kan gedaan worden door:

- Het aanleggen van takkenhopen in de groenstroken;
- Het aanleggen van kleine greppels in de bermen die door de dieren gebruikt kunnen worden;
- Voldoende plekken op het terrein die gebruikt kunnen worden als rustgebied.

Daarnaast dient het groen een periode met extensief beheer te krijgen zodat er struwelen en kruidlaag kunnen ontstaan. Ook dient te alle tijdens de werkzaamheden, leefgebied aanwezig te zijn voor deze soorten.
De bovengenoemde maatregelen zijn weliswaar maatwerk, maar zijn realistisch en redelijk. Ze kunnen in overleg met deskundigen en groeneigenaren worden uitgewerkt, gerealiseerd en duurzaam beheerd. Ze staan daarom de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg.

Damhert

In de omgeving van het plangebied zijn damherten waargenomen. Daarnaast zijn er tijdens het terreinbezoek sporen van de damhert in het plangebied waargenomen. Het plangebied voldoet echter niet aan de biotoopeisen van de damhert. Aangezien de soort langere afstanden kan afleggen, en af en toe ook in weilanden graast, kan er vanuit gegaan worden dat de damherten incidenteel over het plangebied treken. Het planvoornemen zal niet leiden tot aantasting van

essentieel leefgebied van de damhert, aangezien er in de omgeving in ruime mate meerdere foerageergebieden aanwezig zijn. Negatieve effecten op de populatie damherten in omgeving ten gevolge van het project kunnen worden uitgesloten.

Haas
Het plangebied voldoet aan de biotoopeisen voor de haas. De haas is beschermd in de provincie Zeeland onder artikel 3.10 van de Wnb. Om te achterhalen hoe het plangebied gebruikt wordt door de haas, dient er nader onderzoek uitgevoerd te worden.

Nader onderzoek
Om te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, ***is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van het plangebied door de haas****. Er is echter geen module voor onderzoek naar haasachtigen aangezien de haas voorheen onder de landelijke vrijstelling viel. Daarom is het nodig om het plangebied tijdens het onderzoek voor de kleine marterachtige, ook te inspecteren op de aanwezigheid van de haas.*

Het plangebied en potentiële rustplaatsen (legers) mogen in de regel van de Wet natuurbescherming niet zonder inzicht in het gebruik aangetast worden door de voorgenomen werkzaamheden.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat het plangebied wordt gebruikt als leefgebied door de haas, dient hiervoor een ontheffing te worden aangevraagd. In de ontheffingsaanvraag zullen mitigerende maatregelen moeten worden opgenomen. De realisatie van groenstroken in het plangebied zal van groot belang zijn voor het behouden en bevorderen van leefgebied voor de haas. Zo kan met de ontwikkeling van groenstroken rekening gehouden worden met:

- Dat er voldoende schuilmogelijkheden zijn (stroken met struwelen en bomen);
- Voldoende foerageergebieden als open grasvelden;
- Voldoende plekken op het terrein die in gebruik kunnen zijn als rustgebied.

De bovengenoemde maatregelen zijn maatwerk, maar zijn realistisch en redelijk. Ze kunnen in overleg met deskundigen en groeneigenaren worden uitgewerkt, gerealiseerd en duurzaam beheerd. Ze staan daarom de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg.

5.2.3 Reptielen en amfibieën

In Hoofdstuk 4 is gebleken dat het plangebied voldoet aan het plangebied van verschillende soorten amfibieën en reptielen en dat deze mogelijk aanwezig kunnen zijn in het plangebied.

Levendbarende hagedis
De levendbarende hagedis wordt met regelmaat waargenomen in het Natura 2000-gebied gelegen tegen het plangebied. Daarnaast voldoet het plangebied aan de habitateisen van de levendbarende hagedis. Gevolgen van het planvoornemen zullen het leefgebied van de levendbarende hagedis mogelijk aantasten. De levendbarende hagedis is beschermd onder Artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden om te achterhalen of het plangebied gebruikt wordt door de levendbarende hagedis.

Nader onderzoek
Om te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, ***is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van het plangebied door levendbarende hagedis****. nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten te worden uitgevoerd volgens de geldende protocollen of dienen op voorhand maatregelen te worden genomen om te voorkomen dat deze soorten het werkterrein binnen trekken en het werkterrein binnen trekken en verwond of gedood kunnen worden. Deze soort specifieke maatregelen bestaan uit het plaatsen van een amfibieën/reptielenscherm . De exacte locatie van het scherm dient in overleg met een ter zake deskundige te worden bepaald en dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.*

De periode van eind april tot begin september is de meest optimale periode voor het inventariseren van exemplaren. Ook buiten deze perioden kan soms worden geïnventariseerd, maar dan zal meer onderzoeksinspanning verricht moeten worden.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat het plangebied wordt gebruikt als leefgebied door de haas, dient hiervoor een ontheffing te worden aangevraagd. De ontheffingsaanvraag zal gepaard gaan met de implementatie van mitigerende maatregelen.
Het doden van levendbarende hagedissen kan worden voorkomen door deze weg te vangen en te verplaatsen naar geschikt habitat buiten de invloedsfeer van de activiteiten. Het is van belang dit zonder langdurige tussentijdse opslag te doen. Dit kan op de volgende wijzen gebeuren, altijd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van levendbarende hagedis:

- Monitoring van de effectiviteit van de genomen maatregelen kan aan de orde zijn;
- Het wegvangen moet worden gedaan volgends het inventarisatie protocol op website van RAVON.

De bovengenoemde maatregelen zijn maatwerk, maar zijn realistisch en redelijk. Ze kunnen in overleg met deskundigen en groeneigenaren worden uitgewerkt, gerealiseerd en duurzaam beheerd. Ze staan daarom de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg.

Boomkikker

De boomkikker bevindt zich in de omgeving van het plangebied. Daarnaast is uit Hoofdstuk 4 gebleken dat het plangebied voldoet aan de biotioopeisen van de boomkikker. De realisatie van het planoornemen zal het biotoop in het plangebied onomkeerbaar aantasten waardoor het leefgebied van de boomkikker mogelijk verdwijnt. Aangezien de soort onder Artikel 3.5 valt van de Habitatrichtlijn, dient onderzoek naar de aanwezigheid van deze soort in het plangebied te worden uitgevoerd.

Nader onderzoek boomkikker
Om te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, ***is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van het plangebied door de boomkikker****. nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten te worden uitgevoerd volgens de geldende protocollen of dienen op voorhand maatregelen te worden genomen om te voorkomen dat deze soorten het werkterrein binnen trekken en verwond of gedood kunnen worden.*

Tijdens het onderzoek wordt er vier keer een bepaalde watergang en meerdere wegbermen bezocht om boomkikkers te inventariseren. De eerste twee bezoeken vinden in het voorjaar plaats na zonsondergang. Dit is de periode waarin de boomkikker zich voortplant en wordt er geluisterd naar kooractiviteit. Tijdens de laatste twee bezoeken, die plaatsvinden in de zomer, wordt overdag het struweel afgezocht op de aanwezigheid van boomkikkers.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat het plangebied wordt gebruikt als leefgebied door de boomkikker, dient hiervoor een ontheffing te worden aangevraagd. De ontheffingsaanvraag zal gepaard gaan met de implementatie van mitigerende maatregelen.
Het doden van boomkikkers kan worden voorkomen door deze weg te vangen en te verplaatsen naar geschikt habitat buiten de invloedsfeer van de activiteiten. Het is van belang dit zonder langdurige tussentijdse opslag te doen. Dit kan op de volgende wijzen gebeuren, altijd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van boomkikkers:

- de beste periode voor het vangen van adulten is van maart tot en met begin mei. Ze verlaten dan de winterslaapplaatsen en gaan dan op weg naar de voortplantingswateren en er heeft nog geen afzet van de eiklompen plaatsgevonden. Het vangen kan bijvoorbeeld door het water uit te rasteren en ronde vangemmers van voldoende diepte te plaatsen aan de landzijde van het raster. Minimaal tweemaal daags worden de vangemmers gecontroleerd en de gevangen dieren worden verplaatst naar ander geschikt voortplantingswater buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;
- Als dat niet mogelijk is moeten de boomkikkers, larven en eiklompen weggevangen worden;
- Monitoring van de effectiviteit van de genomen maatregelen kan aan de orde zijn;
- Het wegvangen moet worden gedaan volgens het inventarisatie protocol op website van RAVON;

De bovengenoemde maatregelen zijn maatwerk, maar zijn realistisch en redelijk. Ze kunnen in overleg met deskundigen en groeneigenaren worden uitgewerkt, gerealiseerd en duurzaam beheerd. Ze staan daarom de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg.

Heikikker

Het plangebied voldoet aan de biotoopeisen van de heikikker. In het plangebied bevinden zich kleine wateren waarin deze soort zich mogelijk kan schuilhouden. Dergelijke poelen en plassen zullen ten gevolge van het voornemen worden drooggelegd. Gezien de heikikker onder Artikel 3.5 valt van de Habitatrichtlijk, is inzicht op het gebruik van het plangebied door de heikikker noodzakelijk door het uitvoeren van nader onderzoek.

Nader onderzoek heikikker
Voor de heikikker is een onderzoeksprotocol beschikbaar waarbij een inspanning wordt beschreven waarna de soort uitgesloten kan worden. Er moet in beeld gebracht worden waar zich de locaties van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of functioneel leefgebied (routes of foerageergebieden) van de heikikker bevinden.

Voor het aantonen van de soort dient een inventarisatie op twee avonden (eind maart-april) onder de goede omstandigheden naar roepende exemplaren en vervolgens een inventarisatie overdag van eiklompen.

Bij de heikikker is de exacte locatie van de winterverblijfplaatsen, evenals die van de verblijfplaatsen van de sub-adulte exemplaren, en de exacte bijbehorende functionele leefomgeving redelijkerwijs niet in beeld te brengen. In de praktijk moet er dan ook vanuit gegaan worden dat als de heikikker aangetroffen is, op alle plekken die daarvoor geschikt zijn voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de heikikker aanwezig zijn, evenals de essentiële omgeving die nodig is om deze plekken als zodanig te laten functioneren (BIJ12, 2017).

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat het plangebied wordt gebruikt als leefgebied door de heikikker, dient hiervoor een ontheffing te worden aangevraagd. De ontheffingsaanvraag zal gepaard gaan met de implementatie van mitigerende maatregelen.

Het doden van heikikkers kan worden voorkomen door deze weg te vangen en te verplaatsen naar geschikt habitat buiten de invloedsfeer van de activiteiten. Het is van belang dit zonder langdurige tussentijdse opslag te doen. Dit kan op de volgende wijzen gebeuren, altijd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van heikikkers:

- de beste periode voor het vangen van adulten is van maart tot en met begin mei. Ze verlaten dan de winterslaapplaatsen en gaan dan op weg naar de voortplantingswateren en er heeft nog geen afzet van de eiklompen plaatsgevonden. Het vangen kan bijvoorbeeld door het water uit te rasteren en ronde vangemmers van voldoende diepte te plaatsen aan de landzijde van het raster. Minimaal tweemaal daags worden de vangemmers gecontroleerd en de gevangen dieren worden verplaatst naar ander geschikt voortplantingswater buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;
- Als dat niet mogelijk is moeten de heikikkers, larven en eiklompen weggevangen worden;
- Monitoring van de effectiviteit van de genomen maatregelen kan aan de orde zijn;
- Het wegvangen moet worden gedaan volgens het inventarisatie protocol op website van RAVON;

De bovengenoemde maatregelen zijn weliswaar maatwerk, maar zijn realistisch en redelijk. Ze kunnen in overleg met deskundigen en groeneigenaren worden uitgewerkt, gerealiseerd en duurzaam beheerd. Ze staan daarom de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg.

Rugstreeppad
De rugstreeppad is beschermd onder Artikel 3.5 van de Habitatrichtlijn. Het plangebied voldoet aan de biotoopeisen van de rugstreeppad. Echter, zijn er in de bermen weinig schuilmogelijkheden voor de rugstreeppad. Daarnaast is de rugstreeppad voor de voorplanting afhankelijk van ondiepe wateren. Dergelijke wateren zijn aanwezig in het plangebied. Om de aanwezigheid en het gebruik van het plangebied door de rugstreeppad in beeld te brengen, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd.

Indien uit het naderonderzoek blijkt dat het plangebied wordt gebruikt als leefgebied door de

Nader onderzoek: rugstreeppad
Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden als gevolg van de bouwwerkzaamheden, is nader onderzoek naar het gebruik en de functie van het plangebied door de rugstreeppad noodzakelijk. Conform de soortenstandaard van de soort wordt de volgende werkwijze geadviseerd (BIJ12, 2017g)*:*

Het aantonen van de aanwezigheid van de rugstreeppad bestaat uit het luisteren naar roepende exemplaren en het inventariseren van eiklompen of larven. Om de afwezigheid van de soort aan te tonen moet op ***minimaal twee avonden in de periode april / mei*** *geluisterd worden naar kooractiviteit. Het luisteren naar kooractiviteiten moet gebeuren bij geschikte weersomstandigheden. Tevens moet voor het aantonen van afwezigheid, bij het ontbreken van waarnemingen in mei,* ***midden juli nogmaals*** *bij geschikte omstandigheden geluisterd worden. Indien de soort is waargenomen dient ten behoeve van de ontheffingsaanvraag inzicht verkregen te worden in de grootte van de populatie in het gebied. Dit wordt simultaan gedaan op basis van de geschiktheid van het plangebied in combinatie met de waargenomen aantallen rugstreeppadden tijdens de genoemde onderzoek ronden.*

rugstreeppad, dient hiervoor een ontheffing te worden aangevraagd. De ontheffing aanvraag zal gepaard gaan met de implementatie van mitigerende maatregelen.

Het doden van rugstreeppadden kan worden voorkomen door deze weg te vangen en te verplaatsen naar geschikt habitat buiten de invloedsfeer van de activiteiten. Het is van belang dit zonder langdurige tussentijdse opslag te doen. Dit kan op de volgende wijzen gebeuren, altijd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van heikikkers, waar bij de maatregelen geen onderscheid gemaakt hoeft te worden naar poelkikkers of één van de andere soorten groene kikkers

5.2.4 Japanse duizendknoop

Tijdens het terreinbezoek is de Japanse duizendknoop waargenomen in het plangebied. Het betreft een bosje van circa 3 meter in doorsnede (circa 10m^2). De Japanse duizendknoop (verzamelnaam: Aziatische duizendknopen) wordt tot de meest invasieve exoten binnen Nederland gerekend. Door zijn sterke groeikracht worden inheemse plantensoorten verdrongen. De sterke wortelstokken en stengels van de Japanse duizendknoop zijn in staat om schade te veroorzaken aan gebouwen, leidingen en wegen.

De website www.invasieve-exoten.info zegt hierover het volgende:

De Aziatische duizendknoop staat niet op de Unielijst van invasieve exoten. Dat betekent dat er geen wettelijke plicht is deze soort te bestrijden. Dat neemt niet weg dat terreinbeheerders (provincies, gemeenten, waterschappen, private organisaties en particulieren) al wel bezig zijn met het nemen van maatregelen om schade en overlast zoveel mogelijk te beperken.
Minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft naar aanleiding van de motie van de leden Moorlag (PvdA) en Weverling (VVD) om ook Aziatische duizendknoop als soort voor te dragen bij de Europese Commissie voor plaatsing op de Europese Unielijst voor zorgwekkende invasieve uitheemse soorten (Kamerstuk 33 576, nr. 214, 5 februari 2021). Vooruitlopend op een Europees handelsverbod geldt in Nederland vanaf 1 januari 2022 een nationaal verkoopverbod voor Japanse duizendknoop. Doel van de maatregel is het beperken van nieuwe introducties en verspreiding in het milieu als gevolg van handel. Het verbod heeft betrekking op drie soorten; Japanse duizendknoop (Fallopia japonica inclusief Fallopia japonica var. compacta), Sachalinse

duizendknoop (Fallopia sachalinensis) en bastaardduizendknoop (Fallopia x bohemica). Het handelsverbod op Japanse duizendknoop geldt ook voor besmette grond.

Er zijn in samenwerking met CROW standaardbesteksbepalingen opgesteld die vrij gebruikt kunnen worden bij aanbestedingen of opdrachtverlening voor groenonderhoud, wegonderhoud, inrichting van de openbare ruimte en ander onderhoud en werken met een risico op verspreiding of introductie van duizendknoop. Het doel is om met deze standaardbepalingen eenduidigheid te creëren voor opdrachtgevers en -nemers. Tijdens buitenwerkzaamheden als bijvoorbeeld grond- en groenwerkzaamheden wordt sterk aanbevolen om dergelijke protocollen te raadplegen (Aequator Groen & Ruimte, Stichting Probos, Geofoxx milieu expertise, 2019).

5.2.5 Uitvoerbaarheid planvoornemen

Uit nader onderzoek kan de aanwezigheid van beschermde soorten naar voren komen. Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd (zie ook Bijlage 1). Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:
1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt, met inachtneming van mitigerende- en/of compenserende maatregelen, niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

Het bestemmingsplan is uitvoerbaar onder voorwaarde dat de benodigde ontheffing door bevoegd gezag zal worden verleend. De verwachting is dat er geen belemmeringen zullen zijn voor ontheffingverlening in geval beschermde soorten in het plangebied worden aangetroffen.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Effecten op Natura 2000-gebieden

Effecten op Natura 2000-gebieden worden getoetst in Hoofdstuk 7 (‘Voortoets gebiedsbescherming Natura 2000’) van deze rapportage.

5.3.2 Effecten op het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ)

Voor wat betreft de NNZ is bij (in)directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevinden zich geen NNZ-gebieden binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de NNZ dan ook geen sprake. In de omgeving van het plangebied liggen wel NNZ-gebieden. Er ligt een NNZ gebied op 15 meter afstand van het noordelijke perceel. Dit gebied ligt binnen de 100 meter zone die door de provincie Zeeland is aangewezen als toetsingszone. Dit houdt in dat de voornemens dienen te worden beoordeeld op negatieve effecten. Effecten van het project op het NNZ wordt toegelicht in Hoofdstuk 6.

5.3.3 Bescherming van houtopstanden

Uit Hoofdstuk 4 is gebleken dat de bomen binnen de bebouwde kom Wnb liggen van de gemeente Schouwen-Duiveland. Houtopstanden binnen de bebouwde kom Wnb vallen niet onder de bescherming van houtopstanden uit de Wet natuurbescherming. Er dient wel rekening gehouden te worden met gemeentelijke bomenbescherming in de APV of Bomenverordening.

De gemeente Schouwen-Duiveland heeft een bomenlijst opgesteld voor bomen met een beschermde status. Deze bescherming houdt in dat alle bomen die op een gemeentelijke lijst voorkomen, waarvan de status vastgelegd wordt in de APV, niet zonder meer gekapt mogen worden. Alle bomen die niet op deze waardevolle bomenlijst worden opgenomen zijn kapvergunningsvrij. Dit betekent dat alleen voor bomen die op deze lijst staan een aanlegvergunning moet worden aangevraagd en dat bij toekenning een herplantplicht wordt opgelegd (Buro ruimte & groen, 2009).

De bomen in het plangebied staan niet weergegeven op de beschermde bomenlijst van de gemeente Schouwen-Duiveland (Gemeente Schouwen-Duiveland, 2021). Dit betekent dat voor het kappen van de bomen ook geen omgevingsvergunning hoeft te worden aangevraagd.

Er zijn geen gevolgen wat betreft de bescherming van houtopstanden op het planvoornemen.

6 Toetsing gebiedsbescherming Natuur Netwerk Zeeland

Het ruimtelijke beleid voor het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. Het NNZ wordt beschermd volgens het "nee tenzij"-principe. In het kader van de geplande werkzaamheden is het nodig om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden van het ter plaatse of nabij gelegen NNZ. Om deze reden is in dit hoofdstuk de ligging van de NNZ-gebieden ten opzichte van het project weergegeven en is – indien relevant – aangegeven om welke natuurwaarden het gaat. Tevens is aangegeven of er mogelijk sprake kan zijn van (negatieve) effecten als gevolg van de werkzaamheden op de wezenlijke kenmerken en waarden en/of een vervolgonderzoek/nadere uitwerking aan de orde is.

6.1 Kenmerken NNZ-gebieden

Het NNZ-gebied gelegen tegen het plangebied is ook aangewezen als Natura 2000-gebied. Het plangebied ligt binnen de 100 meter bufferzone aangewezen door de provincie Zeeland. Binnen de 100 meter van het plangebied liggen de beheertypen (N01.02) Duin- en kwelderlandschap, (N12.02) Kruiden- en faunarijk grasland, (L01.03) Elzensingel en (N15.01) duinbos, zie Figuur 6.1.

Een algemene beschrijving van de aanwezige natuurbeheertypen wordt hieronder weergegeven.

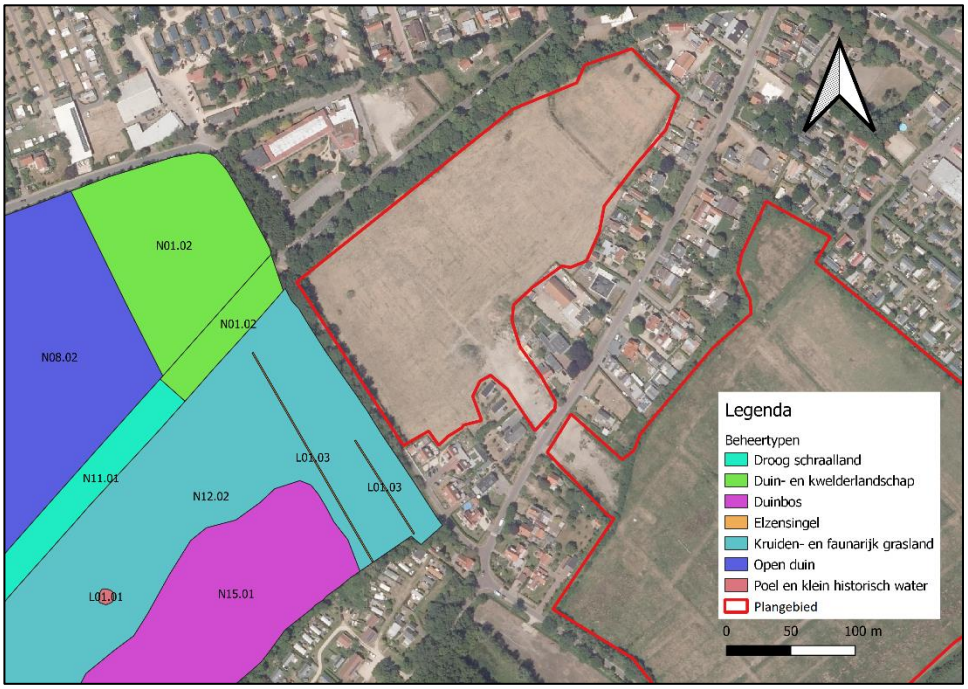

Figuur 6.1: Kaart met omliggende NNZ beheertypen nabij het plangebied.

N01.02 duin- en kwelderlandschap

Algemene beschrijving
Duin- en kwelderlandschap omvat de kustduingebieden en kwelders waar wind- en waterdynamiek vrij spel hebben en veelal ook integrale begrazing door grote zoogdieren aanwezig is. Het bestaat uit beheertypen Strand en embryonaal duin, Open duin, Vochtige duinvallei, Duinheide, Duinbos en Schor of kwelder die echter vanwege het veranderlijke landschap niet in omvang en ligging apart in het beheer worden vastgelegd.

Door de dynamiek in het landschap is er sprake van allerlei in ligging en omvang variërende successiestadia. Het gaat hierbij om een variatie die alle hierboven genoemde beheertypen omvat. Door het aan banden leggen van wind- en waterdynamiek is er weinig ruimte meer voor dit beheertype en is het beperkt tot een aantal gebieden waar deze dynamiek nog wel vrij spel mag hebben. Met name het frequent ontstaan van pionier-stadia maakt dit beheertype van belang voor veel hieraan gebonden zeldzame soorten.

Afbakening
- Duin- en kwelderlandschap omvat in tijd en ruimte wisselende beheertypen Strand en embryonaal duin, Open duin, Vochtige duinvallei, Duinheide, Duinbos, Zoete plas en Schor of kwelder.
- Het landschap wordt gevormd door natuurlijke processen zoals de werking van wind, zeewaterstromen en/of grote grazers.
- De tot dit type behorende eenheid is tenminste 500 ha groot of maakt onderdeel uit van een groter gebied behorend bij grootschalige dynamische natuur.

L01.03 Elzensingel

Algemene beschrijving
Elzensingels zijn lijnvormige landschapselementen die bestaan uit een enkele rij zwarte elzen, en vaak langs slootkanten staan. Deze elzensingels komen vooral voor in het laagveen-, zand- of rivierengebied en zijn zeer kenmerkend voor de Friese Wouden en komen in verscheidene andere delen van Nederland voor, zoals het Groninger Westerkwartier, de Gelderse Vallei, Midden-Brabant en de gebieden rond Staphorst en Vriezeveen. Elzensingels zijn van belang voor schuilmogelijkheden voor fauna in het cultuurlandschap.

Afbakening
- Een elzensingel is een vrijliggend lijnvormig en aaneengesloten éénrijig landschapselement dat grotendeels bestaat uit Zwarte els en als hakhout wordt beheerd.
- Een elzensingel is minimaal 25 meter lang.
- Losse bomenrijen horen niet tot dit beheertype, maar tot het beheertype L01.13 Bomenrij/solitaire boom.
- Windsingels om boomgaarden en kwekerijen horen niet tot dit beheertype.
-

N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland

Algemene beschrijving
Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; ondermeer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweid of gehooid en niet of slechts licht bemest.

Het beheertype Kruiden- en faunarijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden- en faunarijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijk grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden.

Kruiden- en faunarijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen.

Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunarijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren De graslanden worden doorgaans niet bemest. Om verzuring tegen te gaan kan, bij uitzondering, ruige stalmest of bekalking toegepast worden.

Afbakening
- Het betreft grasland, de grasachtigen (monocotylen) zijn dominant, maar kruiden (dicotylen) en mossen hebben een oppervlakteaandeel van tenminste 20%
- De graslanden zijn niet tot andere beheertypen te rekenen (zie afbakening andere graslanden).
- Vrijwel jaarlijks in winter en voorjaar langdurig overstroomde weilanden worden niet tot dit beheertype maar tot Zilt- en overstromingsgrasland gerekend.

N15.01 Duinbos

Algemene beschrijving
Duinbos omvat de bossen en struwelen in het Duin- en Kustgebied. Vegetatiekundig behoren de bossen tot het Zomereikverbond, Elzenverbond, Iepenrijke Eiken-Essenverbond en Verbond der naaldbomen. De struwelen kunnen over grote oppervlakten aaneengesloten voorkomen en lopen vaak geleidelijk over in hoger opgaand bos; deze variatie is aantrekkelijk voor veel vogelsoorten. Duinbos is het leefgebied van veel soorten paddestoelen. Aan de binnenduinrand kan duinbos rijk aan voorjaarsplanten zijn.

Duinbos kan voorkomen op zowel kalkrijke als kalkarme zandgronden in het Duin- en Kustgebied, zowel op duinen als in vochtige valleien en op drooggevallen zandplaten. In de meeste duingebieden in Nederland komt het veelvuldig voor.

Duinbos is internationaal gezien zeldzaam. Duinbos (inclusief struweel) is vaak op een natuurlijke manier ontstaan, als gevolg van successie. In de negentiende eeuw waren bossen nog zeer schaars in de duinen. Door het wegvallen van konijnenvraat en door een slechte luchtkwaliteit is er thans sprake van versnelde successie vanuit open duin. Veel dennenbossen zijn ontstaan door aanplant in het verleden o.a. om het stuivende duinzand vast te houden.

Duinbos wordt gedomineerd door of kent een gemengd voorkomen van ruwe berk, grove den, zomereik en beuk. Op plekken waar struwelen domineren komen soorten als meidoorn, duindoorn, wegedoorn, egelantier, hondsroos en gewone vlier voor. Op open plekken komen dauwbraam en kruidenrijke zoomvegetaties voor. Bij begrazing zijn ook grazige vegetaties aanwezig. Een hoge diversiteit van Duinbos treedt op bij een afwisseling van struweel, opgaand bos en open plekken. Door de invloed van zeewind ontstaat er een geleidelijke natuurlijke overgang van struweel in het buitenduin naar hoger opgaand bos in verder van de zee gelegen binnenduin.

De bossen en struwelen zijn rijk aan broedvogels. De bossen hebben daarnaast belangrijke betekenis voor diverse soorten paddestoelen en vaatplanten. Loofbos is qua flora en fauna vaak meer divers dan dennenbos, hetzelfde geldt voor kalkrijke duinbossen ten opzichte van kalkarme.

Afbakening
- Duinbos omvat zowel het droge als het vochtige bos- en hoog struweel in het Duinlandschap.
- Maximaal 20% van het areaal van het betreffende bosgebied wordt gedomineerd door boomsoorten die oorspronkelijk van buiten Europa zijn ingevoerd, zoals Amerikaanse eik en Douglasspar.
- Op 80% van de oppervlakte wordt geen hout geoogst of is de houtoogst minder dan 20% van de bijgroei. Op de overige oppervlakte kan meer geoogst worden in het kader van omvorming naar een natuurlijker bos.

6.2 Beoordeling Natuurnetwerk Nederland

6.2.1 Afwegingskader

Voor een NNN-gebied geldt dat de wezenlijke waarden en kenmerken van dat gebied niet mogen worden aangetast, ook mogen de gestelde ambities niet belemmerd worden.

Als ecologische (wezenlijke) waarden en kenmerken van een NNN-gebied gelden de natuurbeheertypen zoals vastgelegd op de beheertypenkaart en de ambitiekaart van het natuurbeheerplan. Daarnaast zijn de volgende aspecten een kernkwaliteit van het NNN:

- uitwisselingsmogelijkheden (doel 'verbinden');
- natuurlijke eenheid en aaneen geslotenheid (doel 'vergroten');
- kwaliteit van het NNN en van leefgebied van soorten (doel 'kwaliteitsverbetering). De kwaliteit wordt gevormd door de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN, hieronder wordt onder andere het volgende bedoeld: natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaard.

Onderstaand wordt beoordeeld of deze waarden en kenmerken significant worden aangetast als gevolg van het voornemen.

6.2.2 Beoordeling

Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden wordt er gewerkt binnen de 100 meter nabij het NNZ-gebied. De omvang van de NNZ-gebieden wordt door de ingreep niet aangetast; het biotoop ter plaatse zal niet worden aangetast door de ingrepen. Het biotoop past (na uitvoering van de ingreep) binnen de dynamiek van de kenmerken behorende bij beheertypen (N01.02) Duin- en kwelderlandschap, (N12.02) Kruiden- en faunarijk grasland, (L01.03) Elzensingel en (N15.01) duinbos.

Echter kunnen er mogelijk wel negatieve effecten van tijdelijke aard plaatsvinden. Het betreft voornamelijk geluidsverstoring en (mogelijk) licht verstoring tijdens de bouwwerkzaamheden. De ontwikkelingsfase van het plangebied heeft geen permanent effect op de wezenlijke kenmerken, als bodemkwaliteit of grondwaterstand, van het NNZ-gebied. Daarbij is het NNZ-gebied afgeschermd van het plangebied door een laan van bomen en struwelen (zie Figuur 6.2) waardoor visuele verstoring grotendeels wordt voorkomen en een deel van het geluid tijdens de bouw zal worden gedempt in het NNZ-gebied.

Figuur 6.2: Bomen en struwelen laan tussen het project- en NNZ gebied.

De tijdelijke werkzaamheden hebben geen significante effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNZ-gebied. Het project is uitvoerbaar en haalbaar in het beschermingsregime van het Natuurnetwerk Zeeland.

6.3 Conclusie toetsing Natuurnetwerk Zeeland

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het voornemen niet leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Zeeland. De huidige natuurbeheertypen in het NNZ-gebied worden niet belemmerd door de voorgenomen werkzaamheden. De uitwisselingsmogelijkheden, natuurlijke eenheid, aaneen geslotenheid en kwaliteit van het NNZ blijven behouden.

7 Voortoets gebiedsbescherming Natura 2000

7.1 Inleiding

Uit de toetsing in voorgaande hoofdstukken komt naar voren dat het plangebied dichtbij het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' ligt. De Natura 2000-gebieden 'Voordelta', 'Oosterschelde' en 'Grevelingen' liggen op respectievelijk ca. 1,5; 3 en 4 kilometer afstand van het plangebied.

Afbakening
Voor het bereik van afgeleide effecten van recreatieve activiteiten wordt een afstand van 2 kilometer aangehouden, wat overeenkomt met een rondje wandelen van ongeveer een uur als maatstaf voor het gemiddelde recreatieve gebruik van het gebied vanuit het nieuwe recreatiepark. De instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden binnen deze afstand, de gebieden 'Kop van Schouwen' en 'Voordelta', worden in de paragrafen 7.2 en 7.3 weergegeven. In de tabellen met instandhoudingsdoelen zijn de ontwerpdoelstellingen niet opgenomen. In de effectenindicator worden de ontwerpdoelstellingen automatisch meegenomen.

De Natura 2000-gebieden die op meer dan 2 kilometer afstand van het plangebied liggen, liggen buiten het bereik van een recreatief 'rondje wandelen' vanaf het vakantiepark. De effectbepaling- en beoordeling voor de Natura 2000-gebieden 'Kop van Schouwen', 'Voordelta', 'Oosterschelde' en 'Grevelingen' volgt in paragraaf 7.4.

7.2 Natura 2000-gebied Kop van Schouwen

7.2.1 Omschrijving

De Kop van Schouwen is een duingebied op het westelijke uiteinde van Schouwen-Duiveland. Het gebied omvat een aantal deelgebieden met een verschillende ontstaansgeschiedenis, waardoor kalkrijke jonge duinen, kalkarme oude duinen, klifduinen en stuifduinen aanwezig zijn. Aan de zeezijde van het gebied zijn de duinen sterk geaccidenteerd, met natuurlijke begroeiing, verstuivingsprocessen en natte valleien; de open binnenduinen zijn licht golvend. Daardoor komt een brede variatie aan duinhabitattypen voor. In de aangroeiende noordwestpunt (Verklikkerduinen) zijn jonge duinvalleien aanwezig. De iets zuidelijker gelegen Meeuwenduinen vormen een naar verhouding grootschalig actief stuivend duin waarin in de laatste 50 jaar geen maatregelen zijn getroffen voor vastlegging van het duin. Er komen evenwel geen duinvalleien in voor. In de Zeepe duinen ten oosten daarvan zijn in het kader van natuurontwikkeling valleien opnieuw uitgegraven en zijn nieuwe uitblazingsvalleien ontstaan. In het zuidwesten van het gebied worden jonge duinen met struweel en bos aangetroffen. In de oostelijke binnenduinen liggen ontkalkte vroongronden met soortenrijke graslanden, afgewisseld met de zogenaamde elzenmeten, duinheide en landgoedbossen. Tussen Burgh-Haamstede en Renesse zijn de meeste natte duinvalleivegetaties te vinden (Website LNV).

Het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen is aangewezen als habitatrichtlijngebied (Website LNV).

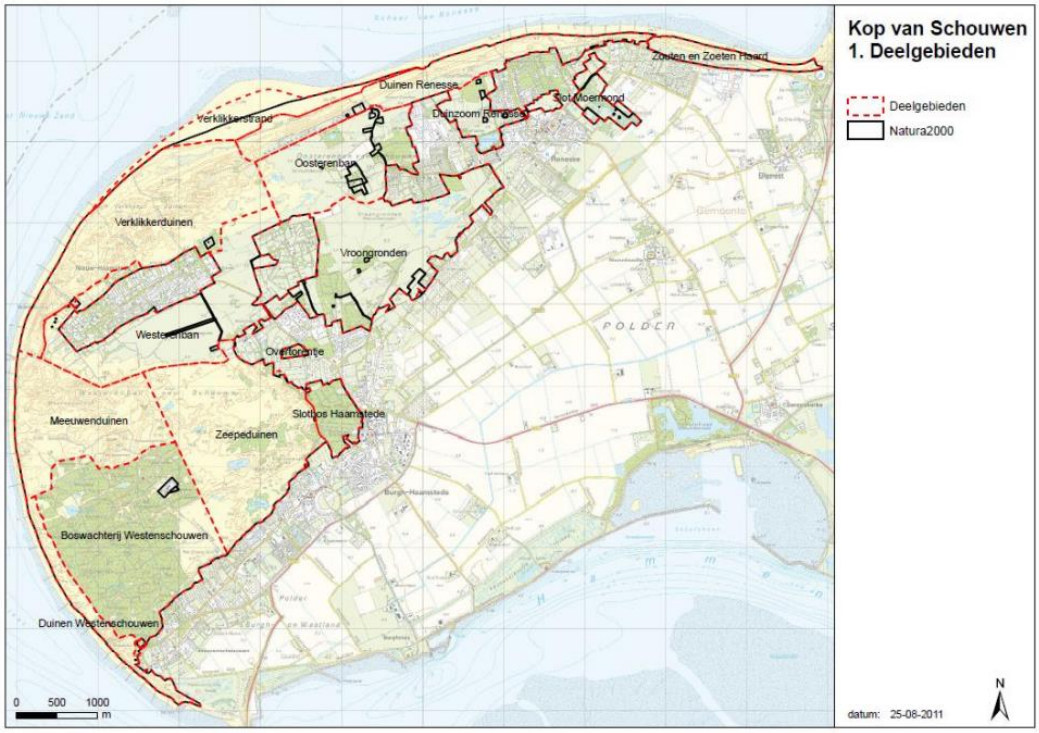

Figuur 7.1: Deelgebieden binnen de Kop van Schouwen (figuur 1 uit PAS-gebiedsanalyse Provincie Zeeland, 2017).

7.2.2 Instandhoudingdoelen

Habitattypen

Tabel 7.1: Overzicht van de habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' is aangewezen (website LNV).

Code	Habitattype	Instandhoudingsdoelstelling (ISHD)	
		Oppervlakte	Kwaliteit
H2110	Embryonale duinen	=	=
H2120	Witte duinen	=	>
H2130A*	Grijze duinen (kalkrijk)	>	>
H2130B*	Grijze duinen (kalkarm)	>	>
H2130C*	Grijze duinen (heischraal)	>	>
H2150*	Duinheiden met struikhei	=	=
H2160	Duindoornstruwelen	= (<)	=
H2170	Kruipwilgstruwelen	= (<)	=
H2180A	Duinbossen (droog)	= (<)	=
H2180B	Duinbossen (vochtig)	= (<)	>
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	= (<)	=
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)	>	>
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	>	>
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	>	>

H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	=	=
H6410	Blauwgraslanden	=	=

Habitatsoorten

Tabel 7.2: Overzicht van de habitatsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen is aangewezen (website LNV).

Habitatsoort	Instandhoudingsdoelstelling (ISHD)		
	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
H1014 Nauwe korfslak	=	=	=
H1340* Noordse woelmuis	=	=	>
H1903 Groenknolorchis	>	>	>

7.3 Natura 2000-gebied Voordelta

7.3.1 Omschrijving

De Voordelta omhelst het ondiepe zeegedeelte van de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta. Het gebied wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een gevarieerd en dynamisch milieu van kustwateren (zout), intergetijdengebied en stranden, dat een relatief beschutte overgangszone vormt tussen de (voormalige) estuaria en volle zee. Na de afsluiting van de Deltawerken is dit kustgedeelte sterk aan veranderingen onderhevig geweest, waarbij een uitgebreid stelsel van droogvallende en diepere zandbanken is ontstaan met daartussen diepere geulen. Door erosie- en sedimentatieprocessen treden verschuivingen op in de omvang van de intergetijdengebieden. Daarbij heeft o.a. de "zandhonger" van de Oosterschelde, maar ook de uitbreiding van de arealen door aanslibbing in de Kwade Hoek effect op de Voordelta (Westplaat). De waterkwaliteit wordt beïnvloed door met name de uitstroming van Rijn en Maas via de Haringvlietsluizen. Mede door deze aanvoer van voedingsstoffen kent de Voordelta een hoge voedselrijkdom. In de randen van het gebied bij Voorne en Goeree liggen een aantal schorren en meer slikkige platen. Verder horen ook de stranden van de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden, waar plaatselijk duinvorming optreedt, tot het gebied (website LNV).

Het Natura 2000-gebied ‘Voordelta’ is aangewezen als Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebied (website LNV).

7.3.2 Instandhoudingdoelen

Tabel 7.3: Overzicht van de habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied ‘Voordelta’ is aangewezen (website LNV).

Code	Habitattype	Instandhoudingsdoelstelling (ISHD)	
		Oppervlakte	Kwaliteit
H1110A	Permanent overstroomde zandbanken (getijdengebied)	=	=
H1110B	Permanent overstroomde zandbanken (Noordzee-kustzone)	=	=
H1140A	Slik- en zandplaten (getijdengebied)	=	=

H1140B	Slik- en zandplaten (Noordzee-kustzone)	=	=
H1310A	Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	=	=
H1310B	Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	=	=
H1320	Slijkgrasvelden	=	=
H1330A	Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	=	=
H2110	Embryonale duinen	=	=

Tabel 7.4: Overzicht van de habitatsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied Voordelta is aangewezen (website LNV).

Habitatsoort	Instandhoudingsdoelstelling (ISHD)		
	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
H1095 - Zeeprik	>	=	=
H1099 - Rivierprik	>	=	=
H1102 - Elft	>	=	=
H1103 - Fint	>	=	=
H1364 - Grijze zeehond	=	=	=
H1365 – Gewone zeehond	>	=	>

Tabel 7.5: Overzicht van de niet-broedvogelsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied Voordelta is aangewezen (website LNV).

Niet-broedvogels	Instandhoudingsdoelstelling (ISHD)		
	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
A001 - Roodkeelduiker	Behoud	=	=
A005 - Fuut	280	=	=
A007 - Kuifduiker	6	=	=
A017 - Aalscholver	480	=	=
A034 - Lepelaar	10	=	=
A043 - Grauwe gans	70	=	=
A048 - Bergeend	360	=	=
A050 - Smient	380	=	=
A051 - Krakeend	90	=	=
A052 - Wintertaling	210	=	=
A054 - Pijlstaart	250	=	=
A056 - Slobeend	90	=	=
A062 - Toppereend	80	=	=
A063 - Eider	2500	=	=
A065 - Zwarte zee-eend	9700	=	=
A067 - Brilduiker	330	=	=
A069 - Middelste zaagbek	120	=	=
A130 - Scholekster	2500	=	=
A132 - Kluut	150	=	=
A137 - Bontbekplevier	70	=	=
A141 - Zilverplevier	210	=	=
A144 - Drieteenstrandloper	350	=	=
A149 - Bonte strandloper	620	=	=
A157 - Rosse grutto	190	=	=

A160 - Wulp	980	=	=
A162 - Tureluur	460	=	=
A169 - Steenloper	70	=	=
A177 - Dwergmeeuw	Behoud	=	=
A191 - Grote stern	Behoud	=	=
A193 - Visdief	Behoud	=	=

7.4 Effectbepaling en -beoordeling

Relevante activiteiten welke gerelateerd zijn aan het planvoornemen zijn woningbouw en landrecreatie. Vanwege het feit dat de locatie van het plangebied niet direct aan het water grenst (meer in het binnenland) wordt waterrecreatie niet als reële, substantiële afgeleide activiteit van het voornemen gezien en daarom niet nader beschouwd.

7.4.1 Effectbepaling: Afbakening relevante storingsfactoren

Aanlegfase
Uit de effectenindicator komen de volgende storingsfactoren naar voren voor de activiteit 'woningbouw' voor de Natura 2000-gebieden 'Kop van Schouwen' en 'Voordelta':

Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' Effectenindicator activiteit Woningbouw[3]	Natura 2000-gebied 'Voordelta' Effectenindicator activiteit Woningbouw[4]
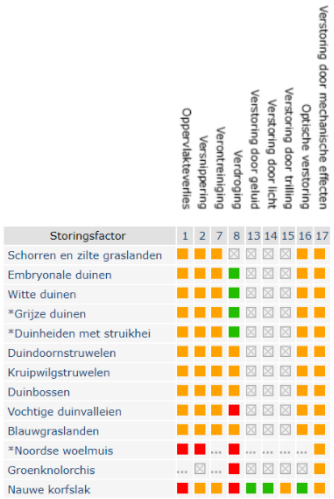	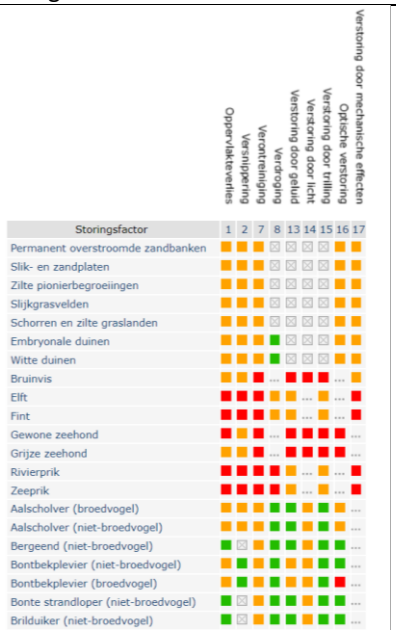
Legenda:	

[3] Via: https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1
[4] Via: https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1

Niet relevante storingsfactoren

Het plangebied bevindt zich buiten Natura 2000-gebieden. In de aanlegfase kunnen directe effecten op Natura 2000-gebieden zoals oppervlakteverlies, versnippering en verstoring door mechanische effecten op basis van de ligging buiten Natura 2000-gebied worden uitgesloten.

Relevante storingsfactoren

Relevante storingsfactoren in de aanlegfase zijn:

- Optische verstoring
- Geluidsverstoring
- Lichtverstoring
- Verstoring door trilling
- Verdroging
- Verontreiniging
- Vermesting en verzuring door stikstofdepositie

Optische verstoring

Alle in het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' aangewezen habitattypen zijn gevoelig voor optische verstoring. Van de aangewezen habitatsoorten is van de noordse woelmuis onbekend of deze gevoelig is voor deze vorm van verstoring. Voor de groenknolorchis is gevoeligheid voor deze bron van verstoring niet van toepassing. De nauwe korfslak is niet gevoelig voor optische verstoring (zie de effectenindicator). Effecten van optische verstoring op de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied 'Voordelta' kunnen worden uitgesloten op basis van de afstand tot het Natura 2000-gebied en de afschermende elementen tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied.

Geluidsverstoring

De habitattypen welke zijn aangewezen in het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' zijn niet gevoelig voorgeluidsverstoring. Van de aangewezen habitatsoorten is van de noordse woelmuis onbekend of deze gevoelig is voor deze vorm van verstoring. Gevoeligheid voor geluidsverstoring is niet van toepassing op de groenknolorchis, verder is de nauwe korfslak niet gevoelig voor dit type verstoring (zie de effectenindicator). Effecten van geluidsverstoring op de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied 'Voordelta' kunnen op basis van de afstand tot het Natura 2000-

gebied en de afschermende elementen tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied worden uitgesloten.

Lichtverstoring
De habitattypen welke zijn aangewezen in het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' zijn niet gevoelig voor lichtverstoring. Van de aangewezen habitatsoorten is van de noordse woelmuis onbekend of deze gevoelig is voor lichtverstoring. Voor de groenknolorchis is lichtverstoring niet van toepassing en de nauwe korfslak is niet gevoelig voor dit type verstoring (zie de effectenindicator). Effecten van lichtverstoring op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten, ervan uitgaande dat de werkzaamheden alleen bij daglicht plaatsvinden. Daarnaast kunnen effecten van lichtverstoring op het verder weg gelegen Natura 2000-gebied 'Voordelta' kunnen worden uitgesloten op basis van de afstand tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied en ook op basis van de afschermende elementen tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied.

Verstoring door trilling
Geen van de aangewezen habitattypen van het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' is gevoelig voor verstoring door trilling. Uit de effectenindicator komt naar voren dat enkel van de nauwe korfslak bekend is dat deze gevoelig is voor verstoring door trilling. Van de noordse woelmuis is de gevoeligheid voor verstoring door trilling onbekend en voor de groenknolorchis is gevoeligheid voor deze vorm van verstoring niet van toepassing. Effecten van verstoring door trilling op het verder weg gelegen Natura 2000-gebied 'Voordelta' kunnen worden uitgesloten op basis van de afstand tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied en ook op basis van de afschermende elementen tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied.

Verdroging
Meerdere habitattypen aangewezen in het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' zijn gevoelig voor verdroging. Het betreft de habitattypen: duindoornstruwelen, kruipwilgstruwelen, duinbossen, vochtige duinvalleien (zeer gevoelig) en blauwgraslanden (zie de effectindicator). Gevoeligheid voor verdroging is niet van toepassing voor het habitattype schorren en zilte graslanden. De aangewezen habitatsoorten noordse woelmuis, groenknolorchis en nauwe korfslak zijn alle drie zeer gevoelig voor verdroging (zie de effectenindicator).
Effecten van verdroging op het verder weg gelegen Natura 2000-gebied 'Voordelta' kunnen worden uitgesloten op basis van de afstand tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied.

Verontreiniging
Het gebruik van mobiele werktuigen en (vracht)verkeer ten behoeve van het uitvoeren van werkzaamheden is gebonden aan reguliere milieuwetgeving. Verontreiniging gedurende de uitvoering is hierdoor niet aan de orde. Er zijn geen voornemens voor het lozen of toevoegen van gebiedsvreemde stoffen in zowel de aanleg- als de gebruiksfase. Het plan leidt derhalve niet tot een negatief effect op de instandhoudings-doelstellingen van de Natura 2000-gebieden als gevolg van genoemde storingsfactor verontreiniging.

Stikstofdepositie (Vermesting en verzuring)
Met het oog op de mogelijke effecten van verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie is een berekening gemaakt van de stikstofdepositie in de aanlegfase. De berekening is gemaakt met de meest actuele versie van AERIUS (AERIUS Calculator 2022). De resultaten van deze berekeningen zijn opgenomen in een afzonderlijke rapportage (Antea Group, 2022 *in prep*.). De berekeningen laten zien dat er geen sprake is van een toename van stikstofdepositie (depositie maximaal 0,00 mol N/ha/jaar) in het naastgelegen Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen'. Op basis van de resultaten van deze berekening kunnen effecten van stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelen van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied in de aanlegfase worden uitgesloten. Aangezien er op dit Natura 2000-gebied geen depositietoename

als gevolg van de aanlegfase van het voornemen is berekend, kunnen effecten op verder weg gelegen Natura 2000-gebieden ook worden uitgesloten.

Gebruiksfase
In de gebruiksfase is sprake van effecten van het gebruik van de vakantiehuisjes en afgeleide storingsfactoren van recreatie, zoals verstoring door mechanische effecten, optische verstoring en verstoring door geluid. Uit de effectenindicator komen voor de Natura 2000-gebieden 'Kop van Schouwen' en 'Voordelta' voor de activiteit 'landrecreatie' de volgende storingsfactoren naar voren:

Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' Effectenindicator activiteit Landrecreatie[5]

Storingsfactor	1 Oppervlakteverlies	7 Verontreiniging	13 Verstoring door geluid	14 Verstoring door licht	16 Optische verstoring	17 Verstoring door mechanische effecten
Schorren en zilte graslanden	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Embryonale duinen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Witte duinen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
*Grijze duinen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
*Duinheiden met struikhei	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Duindoornstruwelen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Kruipwilgstruwelen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Duinbossen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Vochtige duinvalleien	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Blauwgraslanden	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
*Noordse woelmuis	zeer gevoelig	...	...	...	...	gevoelig
Groenknolorchis	...	...	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig
Nauwe korfslak	zeer gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	gevoelig

zeer gevoelig
gevoelig
niet gevoelig
n.v.t.
... onbekend

Legenda:

zeer gevoelig
gevoelig
niet gevoelig
n.v.t.
... onbekend

Natura 2000-gebied 'Voordelta' Effectenindicator activiteit Landrecreatie[6]

Storingsfactor	1 Oppervlakteverlies	7 Verontreiniging	13 Verstoring door geluid	14 Verstoring door licht	16 Optische verstoring	17 Verstoring door mechanische effecten
Permanent overstroomde zandbanken	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Slik- en zandplaten	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Zilte pionierbegroeiingen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Slijkgrasvelden	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Schorren en zilte graslanden	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Embryonale duinen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Witte duinen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Bruinvis	gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	...	gevoelig
Elft	zeer gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	...	...	zeer gevoelig
Fint	zeer gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	...	...	zeer gevoelig
Gewone zeehond	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	...
Grijze zeehond	gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	...
Rivierprik	zeer gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	...	...	zeer gevoelig
Zeeprik	zeer gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	...	...	zeer gevoelig
Aalscholver (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	...
Aalscholver (niet-broedvogel)	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	...
Bergeend (niet-broedvogel)	niet gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	...
Bontbekplevier (niet-broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	...
Bontbekplevier (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	...
Bonte strandloper (niet-broedvogel)	niet gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	...
Brilduiker (niet-broedvogel)	niet gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	...

[5] Via: https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1
[6] Via: https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1

	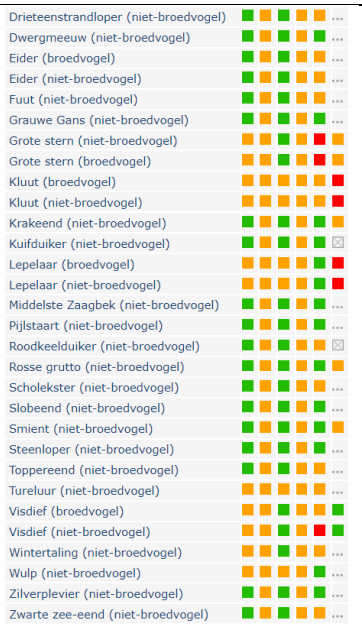 Drieteenstrandloper (niet-broedvogel) Dwergmeeuw (niet-broedvogel) Eider (broedvogel) Eider (niet-broedvogel) Fuut (niet-broedvogel) Grauwe Gans (niet-broedvogel) Grote stern (niet-broedvogel) Grote stern (broedvogel) Kluut (broedvogel) Kluut (niet-broedvogel) Krakeend (niet-broedvogel) Kuifduiker (niet-broedvogel) Lepelaar (broedvogel) Lepelaar (niet-broedvogel) Middelste Zaagbek (niet-broedvogel) Pijlstaart (niet-broedvogel) Roodkeelduiker (niet-broedvogel) Rosse grutto (niet-broedvogel) Scholekster (niet-broedvogel) Slobeend (niet-broedvogel) Smient (niet-broedvogel) Steenloper (niet-broedvogel) Toppereend (niet-broedvogel) Tureluur (niet-broedvogel) Visdief (broedvogel) Visdief (niet-broedvogel) Wintertaling (niet-broedvogel) Wulp (niet-broedvogel) Zilverplevier (niet-broedvogel) Zwarte zee-eend (niet-broedvogel)

<u>Niet relevante storingsfactoren</u>
Effecten van lichtverstoring kunnen worden uitgesloten, ervan uitgaande dat landrecreatie alleen bij daglicht plaatsvindt.

<u>Relevante storingsfactoren</u>
De storingsfactoren die naar voren komen uit de effectenindicator zijn: oppervlakteverlies, verontreiniging, verstoring door geluid, verstoring door licht, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten. Naast bovengenoemde afgeleide effecten van landrecreatie kunnen effecten van vermesting en verzuring optreden. Zodoende zijn de relevante storingsfactoren:

- Oppervlakteverlies
- Verontreiniging
- Geluidsverstoring
- Optische verstoring
- Verstoring door mechanische effecten
- Vermesting en verzuring door stikstofdepositie

De storingsfactoren oppervlakteverlies en verstoring door mechanische effecten worden gezamenlijk beschouwd, omdat oppervlakteverlies kan optreden door substantiële verstoring door mechanische effecten.

Oppervlakteverlies & verstoring door mechanische effecten
Verstoring door mechanische effecten kan optreden in het geval recreanten buiten de paden treden. Alle aangewezen habitattypen en aangewezen habitatsoorten van het Natura 2000-gebied ‘Kop van Schouwen’ zijn gevoelig voor verstoring door mechanische effecten.

Verontreiniging
Verontreiniging kan optreden in het geval recreanten afval laten slingeren en door het uitlaten van honden. Alle aangewezen habitattypen en de aangewezen habitatsoort nauwe korfslak van het Natura 2000-gebied ‘Kop van Schouwen’ zijn gevoelig voor verontreiniging. Voor de

habitatsoorten noordse woelmuis en groenknolorchis is onbekend of deze gevoelig zijn voor verontreiniging.

Effecten van verontreiniging door het uitlaten van honden kunnen worden uitgesloten op basis van de regelgeving omtrent het uitlaten van honden, namelijk dat de hondenbezitter materiaal bij zich moet hebben om de uitwerpselen op te ruimen binnen de bebouwde kom, in recreatiegebieden en op stranden. In de omgeving zijn faciliteiten aanwezig om hieraan te voldoen. Daarnaast geldt voor de gebieden buiten de bebouwde kom dat honden mogen loslopen tenzij voor een gebied anders is bepaald en met de voorwaarde dat rekening wordt gehouden met de Wet natuurbescherming[7].

Geluidsverstoring
Geluidsverstoring als gevolg van het gebruik van de vakantiehuisjes (lees: op de locatie zelf) speelt met name een rol voor het noordelijke deel van het plangebied dat dichtbij de 'Kop van Schouwen' ligt. Zoals hierboven reeds vermeld voor de aanlegfase, is geen van de aangewezen habitattypen in dit Natura 2000-gebied gevoelig voor geluidsverstoring (zie effectenindicator). Voor de groenknolorchis is gevoeligheid voor geluidsverstoring niet van toepassing en de nauwe korfslak is niet gevoelig voor dit type verstoring. Van de noordse woelmuis is onbekend of de soort gevoelig is voor geluidsverstoring.

Geluidsverstoring als gevolg van landrecreatie kan optreden wanneer recreanten voor geluidsoverlast zorgen in Natura 2000-gebied. Voor de habitattypen van het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' is gevoeligheid voor verstoring door geluid niet van toepassing, evenals voor de aangewezen habitatsoort groenknolorchis. Gevoeligheid voor geluidsverstoring is voor de noordse woelmuis onbekend en de nauwe korfslak is niet gevoelig voor dit type verstoring.

Optische verstoring
Optische verstoring als gevolg van het gebruik van de vakantiehuisjes (lees: op de locatie zelf) speelt een rol voor het noordelijke deel van het plangebied dat dichtbij de 'Kop van Schouwen' ligt. Op basis van de aanwezigheid van tussenliggende elementen tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' namelijk de Kabbelaarsweg en opgaande vegetatie met houtopstanden kan optische verstoring als gevolg van het gebruik van de vakantiehuisjes worden uitgesloten.

Optische verstoring als gevolg van afgeleid recreatief gebruik kan optreden wanneer recreanten zich in de directe omgeving van gevoelige natuurwaarden begeven, bijvoorbeeld door het gebruik van de faciliteiten op het te realiseren recreatiepark zelf of door het maken van een tocht langs gevoelige natuurwaarden. Alle aangewezen habitattypen van het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' zijn gevoelig voor optische verstoring. De gevoeligheid voor optische verstoring is onbekend voor de noordse woelmuis, de nauwe korfslak is niet gevoelig voor dit type verstoring en voor de groenknolorchis is gevoeligheid voor optische verstoring niet van toepassing.

Vermesting en verzuring door stikstofdepositie
Met het oog op de mogelijke effecten van verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie in de gebruiksfase is een stikstofberekening uitgevoerd met behulp van de meest actuele versie van AERIUS (AERIUS Calculator 2022). De resultaten van deze berekeningen zijn opgenomen in een afzonderlijke rapportage (Antea Group, 2022 *in prep*.). De berekeningen laten zien dat er geen sprake is van een toename van stikstofdepositie (depositie maximaal 0,00 mol N/ha/jaar) in het naastgelegen Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen'. Op basis van de resultaten van deze berekening kunnen effecten van stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelen van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied in de gebruiksfase worden

[7] https://www.schouwen-duiveland.nl/over-schouwen-duiveland/genieten-met-uw-hond

uitgesloten. Aangezien er op dit Natura 2000-gebied geen depositietoename als gevolg van de gebruiksfase van het voornemen is berekend, kunnen effecten op verder weg gelegen Natura 2000-gebieden ook worden uitgesloten.

7.4.2 Effectbepaling: Afbakening relevante natuurwaarden

Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen'
Onderstaande afbeeldingen geven een impressie van de ligging van de habitattypen van het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' in de (directe) omgeving van het plangebied.

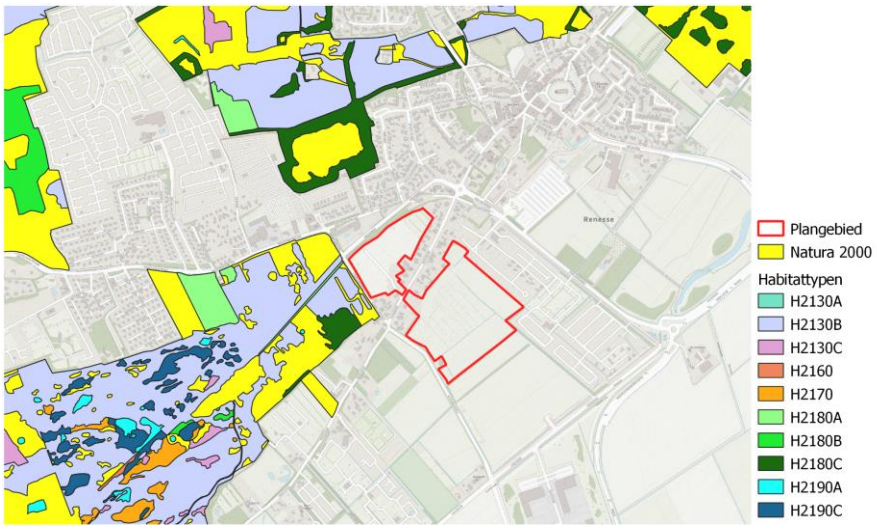

Figuur 7.2: Weergave van de ligging van de habitattypen van Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' in de directe omgeving van het plangebied (AERIUS Calculator en PDOK in QGIS). Rood omlijnd indicatie van de ligging van het plangebied.

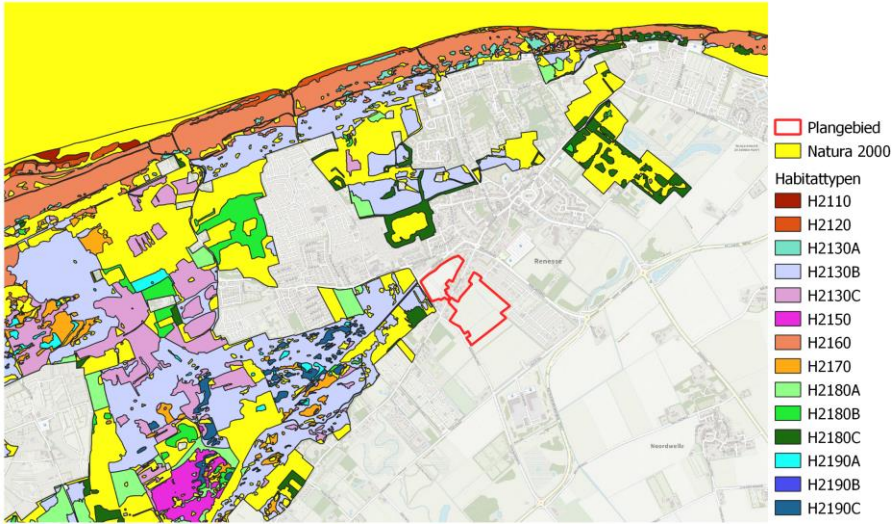

Figuur 7.3: Weergave van de ligging van habitattypen in de omgeving van het plangebied (AERIUS Calculator en PDOK in QGIS). Rood omlijnd indicatie van de ligging van het plangebied.

Voor het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' is op het moment van schrijven (nog) geen beheerplan opgesteld. Daarom is voor informatie over de aangewezen habitatsoorten in het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' de PAS-gebiedsanalyse (Provincie Zeeland, 2017) gebruikt. Hierin is het volgende opgenomen:

Nauwe korfslak

In de PAS-gebiedsanalyse wordt aangegeven dat de nauwe korfslak in Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' stikstofgevoelig leefgebied heeft in de vorm van H2160 Duindoornstruwelen, H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk) en mogelijk ook in de vorm van Lg12 Zoom, mantel en droog struweel van de duinen. Alleen is vooralsnog onduidelijk of Lg12 in het gebied voorkomt en zo ja, waar het is gelegen (in PAS-gebiedsanalyse Provincie Zeeland (2017) wordt aangegeven dat het volgens Sierdsma et al (2016; in PAS-gebiedsanalyse) aannemelijk is dat het leefgebied Lg12 aanwezig is). De soort is binnen het Natura 2000-gebied op twee locaties aangetroffen, echter heeft nauwelijks bemonstering plaatsgevonden. Belangrijk voor de soort zijn kalk, bodemstrooisel, overgangen van nat naar droog en mos of grasachtige vegetatie. De soort wordt vooral in de strooisellaag in de overgangszone van duindoornstruwelen naar kalkrijke vochtige duinvalleien aangetroffen. Met name plaggen, ten behoeve van grijze duinen (kalkarm) en vochtige duinvalleien, waarbij de strooisellaag wordt verwijderd, kan lokaal een negatief effect hebben op het voorkomen van de nauwe korfslak. Het plaggen gebeurt echter steeds pluksgewijs, zodat dit geen effect op de instandhoudingsdoelstelling voor de nauwe korfslak zal hebben. Overigens zou afplaggen op lange termijn ook gunstig kunnen zijn voor deze soort omdat hierbij nieuwe overgangszones worden gecreëerd. Daarnaast wordt gestreefd naar functioneel herstel van het systeem, wat gunstig is voor het leefgebied van de nauwe korfslak. Op basis van de habitattypen H2160 en H2190 is in de PAS-gebiedsanalyse een kaart gemaakt van de ligging van potentieel leefgebied van de nauwe korfslak (zie figuur 7.4).

Figuur 7.4: Potentieel leefgebied nauwe korfslak (op basis van de habitattypen H2160 en H2190B) (figuur 31 uit de PAS-gebiedsanalyse Provincie Zeeland, 2017) en inzet figuur 30 uit de PAS-gebiedsanalyse (Provincie Zeeland 2017): Actuele verspreiding van de nauwe korfslak op basis van km-hokken (gebaseerd op waarnemingen uit de periode 2004 – 2010). Grijs: nog niet onderzocht, felgroen: nauwe korfslak aangetroffen (Boesveld et al., 2010). Beide locaties zijn tevens opgenomen in de NDFF) (Provincie Zeeland, 2017).

Groenknolorchis

De groenknolorchis komt lokaal in het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen voor. De soort komt alleen voor in de 'Buiten Verklikker' in het habitattype H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk) (Provincie Zeeland, 2017) (zie figuur 7.5).

Figuur 29 Locatie groeiplaats groenknolorchis.

Figuur 7.5: Locatie groeiplaats groenknolorchis (figuur 29 uit de PAS-gebiedsanalyse Provincie Zeeland, 2017).

Noordse woelmuis
Leefgebied van de noordse woelmuis komt voornamelijk voor op natte ruigere delen van de vochtige duinvalleien. Op drie van de vijf locaties waar potentiële leefgebieden van de soort aanwezig zijn worden geen maatregelen uitgevoerd. Op plaatsen waar maatregelen worden uitgevoerd is sprake van een tijdelijk negatief effect van verstoring, maar dat heeft geen negatieve effecten voor de populatie (Provincie Zeeland, 2017).

Natura 2000-gebied 'Voordelta'
In het beheerplan van het Natura 2000-gebied 'Voordelta' worden de volgende knelpunten en aandachtspunten voor de aangewezen natuurwaarden in het gebied benoemd (RWS, 2016):

Habitattypen
Voor de habitattypen Permanent overstroomde zandbanken, zilte pionierbegroeiingen, zeevetmuur; embryonale duinen en schorren en zilte graslanden worden in het beheerplan de volgende knelpunten en/of aandachtspunten benoemd:

Tabel 7.6: Overzicht knelpunten en aandachtspunten habitattypen uit het beheerplan 'Voordelta' (tabel 4.2 uit RWS, 2016).

Tabel 4.2 Knelpunten of aandachtspunten habitattypen

Habitattype	Aandachtspunten
Permanent overstroomde zand-banken	Kwaliteit nog niet optimaal Het is onduidelijk of oppervlakteverlies als gevolg van Maasvlakte 2 al voldoende is gecompenseerd middels een kwaliteitsverbetering

Tabel 7.7: Overzicht knelpunten en aandachtspunten habitattypen uit het beheerplan 'Voordelta' (tabel 4.4 uit RWS, 2016).

Tabel 4.4 Knelpunten en aandachtspunten habitattypen.

Habitattype	Knelpunt of aandachtspunt
Zilte pionierbegroeiingen, zeevet-muur	Is nimmer aangetroffen in de Voordelta
Embryonale duinen	Onvoldoende gegevens beschikbaar om ontwikkeling oppervlakte goed in te schatten. Nieuwvorming wordt beperkt door verstoring van het vormingsproces (weghalen vloedmerken op de hoog-waterlijn en intensieve strandschoonmaak) Kwaliteit is niet optimaal door gebrek aan rust
Schorren en zilte graslanden	Onduidelijk of oppervlakte gelijk is gebleven of is afge-nomen

Knelpunten en aandachtspunten voor de aangewezen habitattypen hebben slechts deels samenhang met recreatie. Alleen voor het habitattype embryonale duinen (H2110) is een gebrek aan rust een knelpunt of aandachtspunt waardoor de kwaliteit van het habitattype niet optimaal is. Het habitattype embryonale duinen (H2110 en zoekgebied embryonale duinen ZGH2110) van Natura 2000-gebied 'Voordelta' komt niet voor langs de kustlijn ter hoogte van Renesse (habitattypenkaart uit AERIUS Calculator 2022). Langs deze kustlijn komen ook geen zilte

pionierbegroeiingen (H1310A en H1310B), slijkgrasvelden (H1320), buitendijkse schorren en zilte graslanden (H1330A) voor. Effecten van verstoring door landrecreatie op deze habitattypen van Natura 2000-gebied 'Voordelta' kunnen zodoende worden uitgesloten.

Viseters
Viseters bevinden zich met name op de zandplaten en komen slechts in beperkte mate direct langs de kustlijn van Renesse voor.

Tabel 7.8: Overzicht knelpunten en aandachtspunten viseters uit het beheerplan Natura 2000-gebied 'Voordelta' (tabel 4.10 uit RWS, 2016).

Tabel 4.10 Knelpunten viseters

Soort	Knelpunt of aandachtspunt
Roodkeelduiker	Rust bij Brouwersdam niet gegarandeerd
Grote stern en visdief	Rust op platen niet gegarandeerd

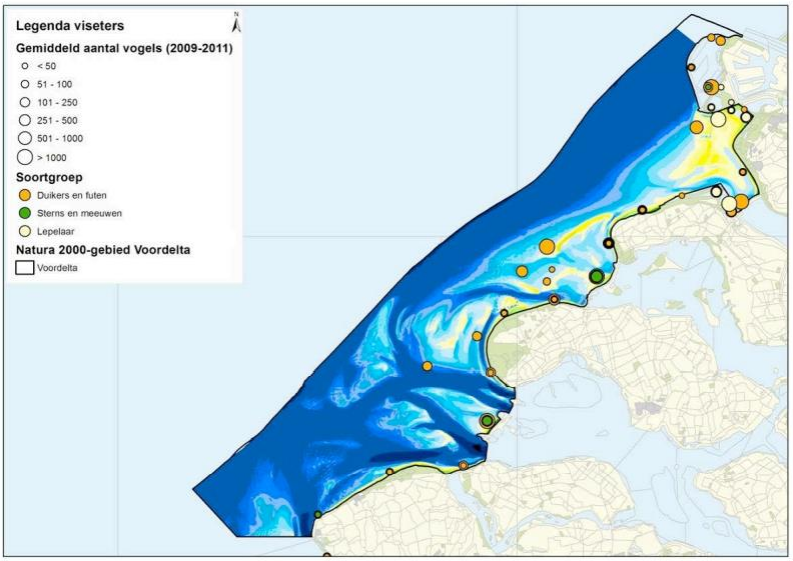

Figuur 4.13 Actuele verspreiding viseters (2009-2011)

Figuur 7.6: Actuele verspreiding viseters (2009-2011) uit het beheerplan Natura 2000-gebied 'Voordelta' (Figuur 4.13 uit RWS, 2016).

Bodemdiereters (op zee)
De bodemdiereters op zee bevinden zich ook veelal op de slikken en platen en komen slechts in beperkte mate direct langs de kustlijn van Renesse voor.

Tabel 7.9: Overzicht knelpunten bodemdiereters (op zee) uit het beheerplan Natura 2000-gebied 'Voordelta' (tabel 4.12 uit RWS, 2016).

Tabel 4.12 Knelpunten bodemdiereters (op zee)

Soort	Knelpunt
Topper, brilduiker	Voedselbeschikbaarheid in combinatie met rust is onvoldoende gegarandeerd. Specifiek afname schelpdieren in de Haringvlietmonding
Zwarte zee-eend	Voedselbeschikbaarheid op zee in combinatie met rust is onvoldoende gegarandeerd

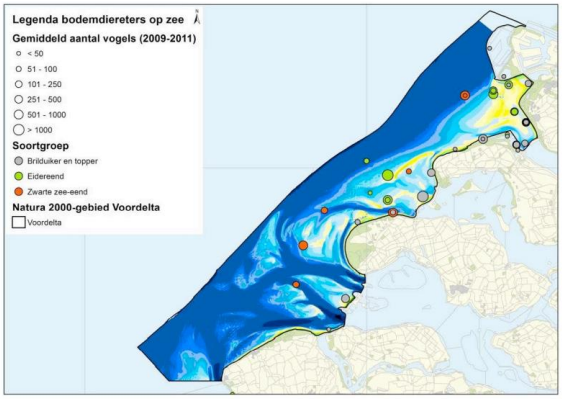

Figuur 4.14 Actuele verspreiding bodemdiereters (op zee) (2009-2011)

Figuur 7.7: Actuele verspreiding bodemdiereters (op zee, 2009-2011) uit het beheerplan Natura 2000-gebied 'Voordelta' (Figuur 4.14 uit RWS, 2016).

Bodemdiereters (op slikken)

De aangewezen soorten bodemdiereters (op slikken) ondervinden problemen van onvoldoende rust wat slechts ten dele direct gerelateerd is aan verstoring. Het onvoldoende naleefgedrag vormt één van de knelpunten, naast dat het rustgebied te klein is en niet optimaal is ingericht. De steenloper loopt het risico op verlies van foerageergebied door zandsuppleties op strekdammen (RWS, 2016). Vooral bij de Brouwersdam zijn bodemdiereters (op slikken) veel waargenomen. Deze locatie ligt op meer dan 3 kilometer afstand van het plangebied.

Tabel 7.10: Overzicht knelpunten bodemdiereters (op slikken) uit het beheerplan Natura 2000-gebied 'Voordelta' (tabel 4.14 uit RWS, 2016).

Tabel 4.14 Knelpunten bodemdiereters (op slikken)

Soort	Knelpunt
Steenloper, tureluur, rosse grutto, bonte strandloper, zilverplevier, kluut en pijlstaart	Rust op Slikken van Voorne onvoldoende gewaarborgd door een onvoldoende omvang van het rustgebied, onvoldoende naleefgedrag en een niet optimale inrichting (van de palenrij en de betonning). Mogelijk verlies foerageergebied steenloper door zandsuppleties op strekdammen.

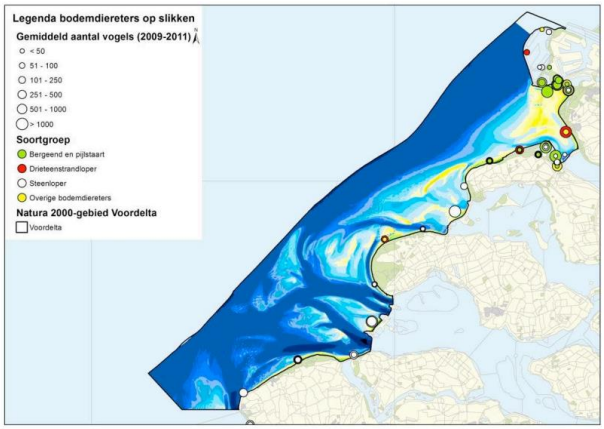

Figuur 4.15 Actuele verspreiding bodemdiereters (op de slikken) (2009-2011)

Figuur 7.8: Actuele verspreiding bodemdiereters (op de slikken, 2009-2011) uit het beheerplan Natura 2000-gebied 'Voordelta' (Figuur 4.15 uit RWS, 2016).

Planteters en alleseters

De soorten planteters en alleseters in het Natura 2000-gebied 'Voordelta' bevinden zich voornamelijk in de buurt van de Brouwersdam. Aandachtspunt voor de soorten smient, wintertaling en slobeend is dat de aantallen ruim onder het doelaantal liggen (RWS, 2016).

Tabel 7.11: Overzicht knelpunten bodemdiereters (op slikken) uit het beheerplan Natura 2000-gebied 'Voordelta' (tabel 4.16 uit RWS, 2016).

Tabel 4.16 Aandachtspunt planteters en alleseters

Soort	Aandachtspunt
smient, wintertaling en slobeend	Aantallen ruim onder het doelaantal

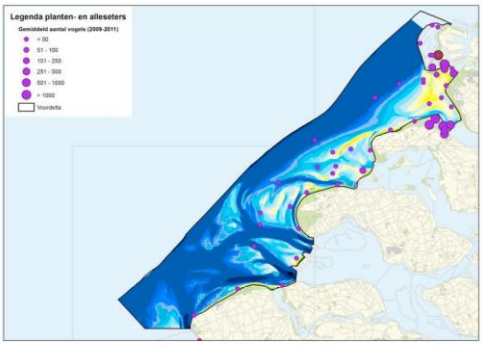

Figuur 4.16 Actuele verspreiding planteters en alleseters (2009-2011)

Figuur 7.9: Actuele verspreiding planteters en alleseters (op de slikken, 2009-2011) uit het beheerplan Natura 2000-gebied 'Voordelta' (Figuur 4.16 uit RWS, 2016).

Zeehonden en trekvissen
Zeehonden en trekvissen zijn watergebonden soorten. Zeehonden maken gebruik van de zandplaten bij Middelplaat, Bollen van de Ooster en Hinderplaat als vaste rustplaatsen. Deze locaties ondervinden geen hinder van landrecreatie en de landrecreatie heeft ook geen invloed op de trekvissen. Effecten op deze soorten kunnen worden uitgesloten.

7.4.3 Effectbeoordeling

Aanlegfase en gebruik vakantiehuisjes
Optische verstoring, geluidsverstoring en verstoring door trilling
Optische verstoring en geluidsverstoring kunnen optreden in de aanlegfase en in de gebruiksfase. Verstoring door trilling kan optreden in de aanlegfase. Effecten van deze storingsfactoren zijn specifiek van toepassing op het noordelijke deel van het plangebied en het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen'.
De effecten in de aanlegfase zijn slechts eenmalig en tijdelijk van aard en worden reeds beperkt door de bestaande afscherming langs de Kabbelaarsweg.

Om effecten in de gebruiksfase te voorkomen is het belangrijk dat bij de aanleg van de vakantiehuisjes een bufferzone tussen de te realiseren vakantiehuisjes en het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' wordt gehanteerd en ingericht. Deze bufferzone wordt gerealiseerd in aanvulling op de reeds bestaande afscherming langs de Kabbelaarsweg. Deze bufferzone heeft een breedte van 20 à 30 meter en is voorzien van een afschermende wintergroene beplanting van tenminste 5 meter breed en 3 meter hoog.

Verdroging
De habitattypen duindoornstruwelen, kruipwilgstruwelen, duinbossen en blauwgraslanden van het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen' zijn gevoelig voor verdroging. De habitattypen vochtige duinvalleien en de habitatsoorten noordse woelmuis, groenknolorchis en nauwe korfslak zijn zeer gevoelig voor verdroging. In figuur 7.12 is de ligging van de volgens de effectenindicator verdrogingsgevoelige habitattypen weergegeven. Het habitattype H2180A Duinbossen (droog), berken-eikenbos ligt dichtbij het plangebied (op ca. 25 meter afstand). Het habitattype H2180C Duinbossen (binnenduinrand) ligt op een afstand van ca. 85 meter. Het meest dichtbij gelegen habitattype H2190A Vochtige duinvalleien (open water) ligt op een afstand van omstreeks 255 meter. Vochtige duinvalleien, welke geschikt habitat vormen voor de noordse woelmuis en de groenknolorchis, zijn zeer gevoelig voor verdroging. De noordse woelmuis en groenknolorchis welke gebruik maken van dit habitattype zijn daarom ook zeer gevoelig voor effecten van verdroging.
Aangezien er in de aanlegfase geen bemaling wordt toegepast en bij de inrichting geen drainage wordt aangebracht, worden geen effecten van verdroging verwacht. De definitieve beoordeling van mogelijke effecten van verdroging worden beoordeeld in de watertoets.

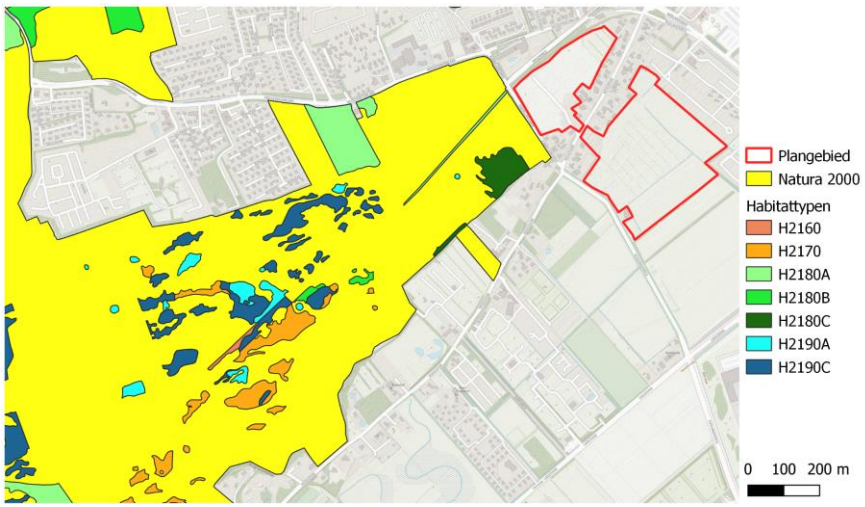

Figuur 7.10: Weergave van verdrogingsgevoelige habitattypen in de directe omgeving van het plangebied (AERIUS Calculator en PDOK in QGIS). Rood omlijnd indicatie van de ligging van het plangebied.

Recreatie

Huidig recreatief gebruik

In de directe omgeving van het plangebied zijn verscheidene campings en hotels aanwezig, zoals:

- Camping de Brem Renesse Zeeland
- Camping de Toekomst
- Wijde Blick Renesse
- Molecaten Park Wijde Blick
- Camping de Oase
- Fletcher Strandhotel Renesse
- Urlaub in Renesse Valk 1514
- Roompot Vakantiepark Klein Poelland
- Camping Agri Nova
- Camping & Beachresort Julianahoeve
- Beachhouse Renesse
- Badhotel Renesse
- Fletcher Landgoed Hotel Renesse

In de huidige situatie is sprake van een verscheidenheid aan campings en hotels in de omgeving van het plangebied (zie figuur 7.11). Naar verwachting zullen de afgeleide recreatieve activiteiten van het nieuwe vakantiepark zich mengen met de bestaande recreatie en niet wezenlijk anders zijn dan de bestaande recreatieve activiteiten.

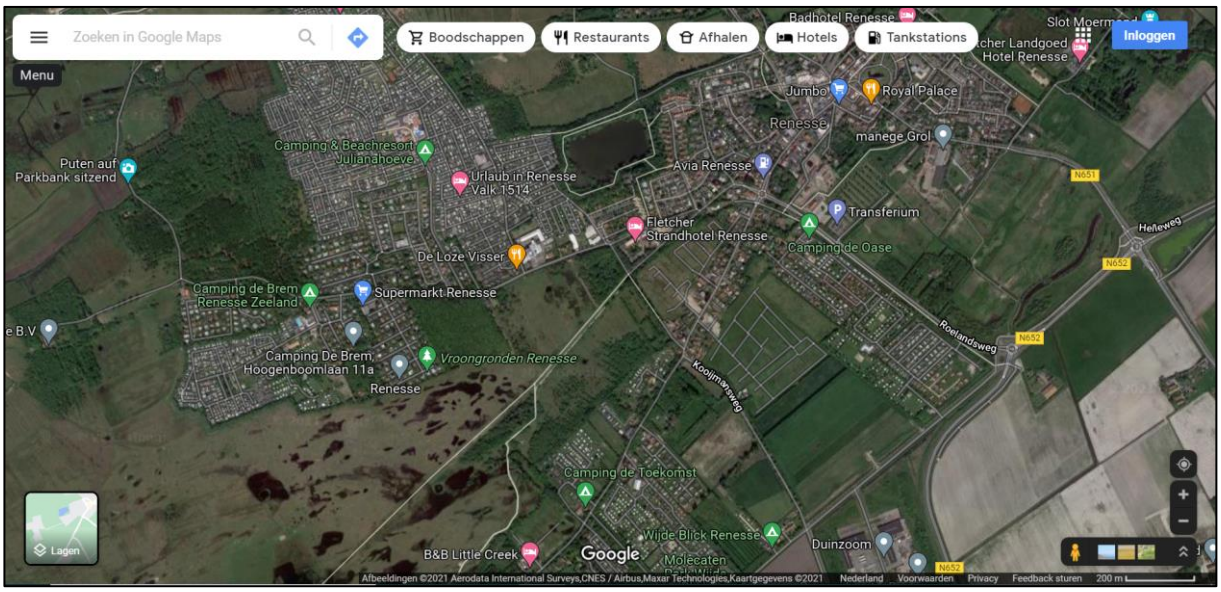

Figuur 7.11: Impressie van campings en hotels in de omgeving (bron: Google Maps).

Daarnaast zijn er regels omtrent (loslopende) honden op het strand[8] welke voor heel Schouwen-Duiveland zijn opgesteld:

- Buiten de bebouwde kom mag uw hond loslopen tenzij dit voor een gebied anders is bepaald en er rekening wordt gehouden met de Wet Natuurbescherming;
- Uw hond mag los op het strand en in zee van oktober tot en met april. Van 1 mei tot 1 oktober mag dat beperkt: tussen 19.00 uur en 10.00 uur. Specifiek op het Verklikkerstrand geldt vanaf 1 april tot en met 15 september een aanlijngebod gedurende de hele dag en nacht. Ook in de zomermaanden is uw hond welkom op het strand echter wel aangelijnd.

Voor het Natura 2000-gebied Voordelta is een beheerplan opgesteld en een toegangsbeperkingsbesluit (TBB) vastgesteld. Door middel van het TBB zijn rustgebieden aangewezen en zijn activiteiten gedurende het jaar of bepaalde perioden verboden. De 'Middelplaat' en 'Bollen van de Ooster' zijn uitgaande van het plangebied de dichtstbijzijnde platen van Natura 2000-gebied 'Voordelta'. Voor deze platen zijn restricties vastgesteld (zie figuur 7.11). Landrecreatie heeft geen invloed op deze platen. Daarnaast gelden bovengenoemde regels omtrent (loslopende) honden op het strand.

[8] *https://www.schouwen-duiveland.nl/over-schouwen-duiveland/genieten-met-uw-hond.*

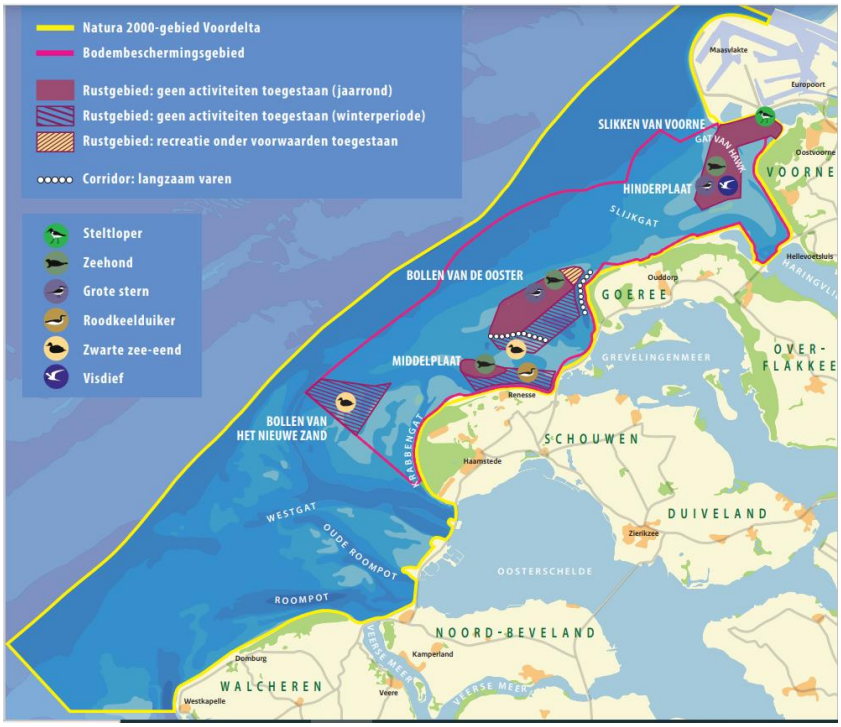

Figuur 7.12: Kaart Natura 2000-gebied 'Voordelta' (via [Documenten Voordelta - Natura 2000 Rijkswaterstaat (rwsnatura2000.nl) https://www.rwsnatura2000.nl/gebieden/voordelta/vd_documenten/default.aspx#folder=1618127](https://www.rwsnatura2000.nl/gebieden/voordelta/vd_documenten/default.aspx#folder=1618127)).

Oppervlakteverlies, verstoring door mechanische effecten, optische verstoring, geluidsverstoring en verontreiniging
Indien recreanten in de gebruiksfase buiten de paden treden, kan sprake zijn van verstoring door mechanische effecten. De natuurwaarden van Natura 2000-gebied 'Voordelta' bevinden zich met name op slikken en platen en in de buurt van de Brouwersdam (zie paragraaf 7.4.2). De gebieden met beschermde natuurwaarden zijn gedurende het jaar of een bepaalde periode van het jaar afgesloten voor recreanten ofwel mogen bepaalde activiteiten in specifieke gebieden niet worden uitgeoefend. Wat betreft landrecreatie zijn er geen habitattypen aanwezig langs de kustlijn van Renesse die directe effecten van een strandwandeling zouden kunnen ondervinden.

In de huidige situatie is reeds sprake van intensief recreatief medegebruik in verband met de aanwezigheid van hotels en campings in de omgeving van het plangebied. Het planvoornemen zal niet leiden tot een wezenlijke verandering of toename van het recreatief gebruik in het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen'. Ervan uitgaande dat de toekomstige recreanten zich houden aan de regels en zich niet wezenlijk anders zullen gedragen dan de recreanten in de bestaande situatie, kunnen significante effecten in de vorm van oppervlakteverlies, verstoring door mechanische effecten, optische verstoring, geluidsverstoring en verontreiniging worden uitgesloten.

7.5 Conclusie toetsing Natura 2000

In de Voortoets zijn de effecten van het planvoornemen bepaald en beoordeeld. De aanlegfase van het planvoornemen leidt mogelijk tot effecten op het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen'. De gebruiksfase van het planvoornemen leidt mogelijk tot effecten op het Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen'.

Aanlegfase
In de aanlegfase is mogelijk sprake van effecten van stikstofdepositie, optische verstoring, verstoring door trillingen, geluidsverstoring en verdroging.
Op basis van de resultaten van de stikstofberekening kunnen effecten van stikstofdepositie als gevolg van de aanlegfase van het planvoornemen worden uitgesloten.
Wat betreft optische verstoring, verstoring door trillingen en geluidsverstoring worden effecten van de aanleg van de vakantiehuisjes reeds beperkt door de bestaande afscherming langs de Kabbelaarsweg. Bovendien zijn de effecten slechts eenmalig en tijdelijk van aard. Significante effecten van deze storingsfactoren kunnen worden uitgesloten.
Effecten van verdroging zijn onwaarschijnlijk maar worden definitief beoordeeld in de watertoets.

Gebruiksfase
In de gebruiksfase is mogelijk sprake van effecten van stikstofdepositie, oppervlakteverlies, verstoring door mechanische effecten, optische verstoring, geluidsverstoring, verontreiniging en verdroging.
Op basis van de resultaten van de stikstofberekening kunnen effecten van stikstofdepositie als gevolg van de gebruiksfase van het planvoornemen worden uitgesloten.
Effecten van oppervlakteverlies, verstoring door mechanische effecten, optische verstoring, geluidsverstoring en verontreiniging kunnen worden uitgesloten, omdat het voornemen niet zal leiden tot een wezenlijke toename of verandering van recreatief medegebruik ten opzichte van de huidige recreatie in het gebied.
Directe effecten van het gebruik van de vakantiehuisjes langs de rand van Natura 2000-gebied ‘Kop van Schouwen’ kunnen worden uitgesloten door het hanteren en inrichten van een bufferzone.
Effecten van verdroging zijn onwaarschijnlijk maar worden definitief beoordeeld in de watertoets.

8 Bronnen

Antea Group, 2022 in prep.

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

BIJ12, 2017. Kennisdocument XX

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Provincie Zeeland, 2017. Gebiedsanalyse Kop van Schouwen. 15-12-2017.

RWS, 2016. Beheerplan Natura 2000 Voordelta 2015-2021. Beheerplan februari 2016.

Overig:
AERIUS Calculator 2022
NDFF
PDOK in QGIS
Website LNV www.natura2000.nl
https://www.rwsnatura2000.nl/gebieden/voordelta/vd_documenten/default.aspx#folder=1618127
Effectenindicator via:
https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1
https://www.schouwen-duiveland.nl/over-schouwen-duiveland/genieten-met-uw-hond

Aequator Groen & Ruimte, Stichting Probos, Geofoxx milieu expertise. (2019). *Landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendknopen.* Ede: Aequator Groen & Ruimte, Stichting Probos, Geofoxx milieu expertise. Opgehaald van https://bestrijdingduizendknoop.nl/protocol/
BIJ12. (2017). *Kennisdocument heikikker.* Leidseveer: BIJ12.
BIJ12. (2017a). *Kennisdocument Huismus.* Leidseveer: BIJ12.
BIJ12. (2017b). *Kennisdocument Gierzwaluw.* Leidseveer: BIJ12.
BIJ12. (2017c). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus.* Leidseveer: BIJ12 .
BIJ12. (2017e). *Kennisdocument Noordse woelmuis.* Utrecht: BIJ12.
BIJ12. (2017g). *Kennisdocument rugstreeppad.* Utrecht: BIJ12. Opgehaald van BIJ12.nl.
Buro ruimte & groen. (2009). *BOMENBELEIDSPLAN GEMEENTE SCHOUWEN-DUIVELAND.* Borselle: Buro ruimte & groen.
Gemeente Schouwen-Duiveland. (2021). *BOMEN OP SCHOUWEN-DUIVELAND DIE OPGENOMEN ZIJN IN HET LANDELIJK REGISTER VAN.* Opgehaald van https://www.schouwen-

duiveland.nl:
file:///C:/Users/d17891/Downloads/overzicht_monumentale_bomen_PDF-A%20(1).pdf
Zoogdierenvereniging. (2021). *Noordse woelmuis*. Opgehaald van Zoogdierenvereniging.nl:
https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/noordse-woelmuis

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten. Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren *landzoogdieren*	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren *vleermuizen*	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimpernelblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaart
	pimpernelblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren *zeezoogdieren*	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschilpad		Bultrug, gewone vinvis bruinvis dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfijn
	muurhagedis		gewone dolfijn
	zandhagedis		gewone spitsdolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		grijze dolfijn
	tonghaarmuts		kleine zwaardwalvis
	kleine vlotvaren		narwal
Vissen	steur		orka
	houting		tuimelaar
Weekdieren	bataafse stroommossel		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
	platte schijfhoren		noordse vinvis, potvis
Zaadplanten	liggende raket, zomerschroeforchis		butskop
	drijvende waterweegbree		dwergvinvis
	groenknolorchis		griend, witte dolfijn
	kruipend moerasscherm		spitsdolfijn van gray

Tabel B (1). “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder		
	Bosparelmoervlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bruin dikkopje		Boommarter
	Bruine eikenpage		Bosmuis*
	Donker pimpernelblauwtje		Bunzing**
	Duinparelmoervlinder		Damhert
	Gentiaanblauwtje		Das
	Grote parelmoervlinder		Dwergmuis*
	Grote vos		Dwergspitsmuis*
	Grote vuurvlinder		Edelhert
	Grote weerschijnvlinder		Eekhoorn
	Iepenpage		Egel*
	Kleine heivlinder		Eikelmuis
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kommavlinder		Gewone zeehond
	Pimpernelblauwtje		Grote bosmuis
	Sleedoornpage		Grijze zeehond
	Spiegeldikkopje		Haas*
	Veenbesblauwtje		Hermelijn**
	Veenbesparelmoervlinder		Huisspitsmuis*
	Veenhooibeestje		Konijn*
	Veldparelmoervlinder		Molmuis
	Zilveren maan		Ondergrondse woelmuis*
Reptielen	Adder		Ree*
	Hazelworm		Rosse woelmuis*
	Levendbarende hagedis		Steenmarter
	Ringslang		Tweekleurige bosspitsmuis*
Libellen	Beekkrombout		Veldmuis*
	Bosbeekjuffer		Veldspitsmuis*
	Donkere waterjuffer		Vos*
	Gevlekte glanslibel		Waterspitsmuis
	Gewone bronlibel		Wezel**
	Hoogveenglanslibel		Wild zwijn
	Kempense heidelibel		Woelrat*
	Speerwaterjuffer	Kevers	Vliegend hert

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn. Voor Limburg geldt dat in bepaalde perioden van het jaar de hazelworm, levendbarende hagedis, steenmarter en de eekhoorn vrijgesteld zijn.

Tabel B (2). Per provincie vrijgestelde "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a. (aangegeven met een 'x' of '*').

Provincie / Soort	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Flevoland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg
Aardmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bastaardkikker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bruine kikker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing	x	x	x			x		x	x	x		x
Dwergmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eekhoorn												(*)
Egel	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone bosspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm												(**)
Hermelijn	x	x	x			x		x	x			x
Huisspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kleine watersalamander	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis												(***)
Meerkikker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Molmuis												x
Ondergrondse woelmuis	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Ree	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter	x											(****)
Tweekleurige bosspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Veldmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel	x	x	x			x		x	x			x
Wild zwijn											x	
Woelrat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

(*) = vrijgesteld maart–april en juli t/m november (**) = vrijgesteld in juli t/m september, (***) = 15 aug t/m 15 okt, (****) = 15 aug t/m feb (Wijzigingsverordening, provincie Limburg, 2017)

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groensteel	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Ruw parelzaad
	Berggamander	Honingorchis	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalketrip	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Karthuizeranjer	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karwijselie	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere distel
	Breed wollegras	Knollathyrus	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Trosgamander
	Dennenorchis	Korensla	Veenbloembies
	Dreps	Kranskarwij	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kruiptijm	Vroege ereprijs
	Franjegentiaan	Lange zonnedauw	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde ridderspoor
	Geplooide vrouwenmantel	Moerasgamander	Wilde weit
	Getande veldsla	Muurbloem	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Pijlscheefkalk	Zweedse kornoelje
	Groene nachtorchis		

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
   a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
   b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
   c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten (‘andere soorten’).

Met betrekking tot de ‘andere soorten’ zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel D worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel D. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde ‘verklaring van geen bedenkingen’ (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb’s.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk).
De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Overgangsrecht

In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Stroomschema vergunningsprocedure

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Deze is ook van kracht onder de huidige Wet natuurbescherming. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

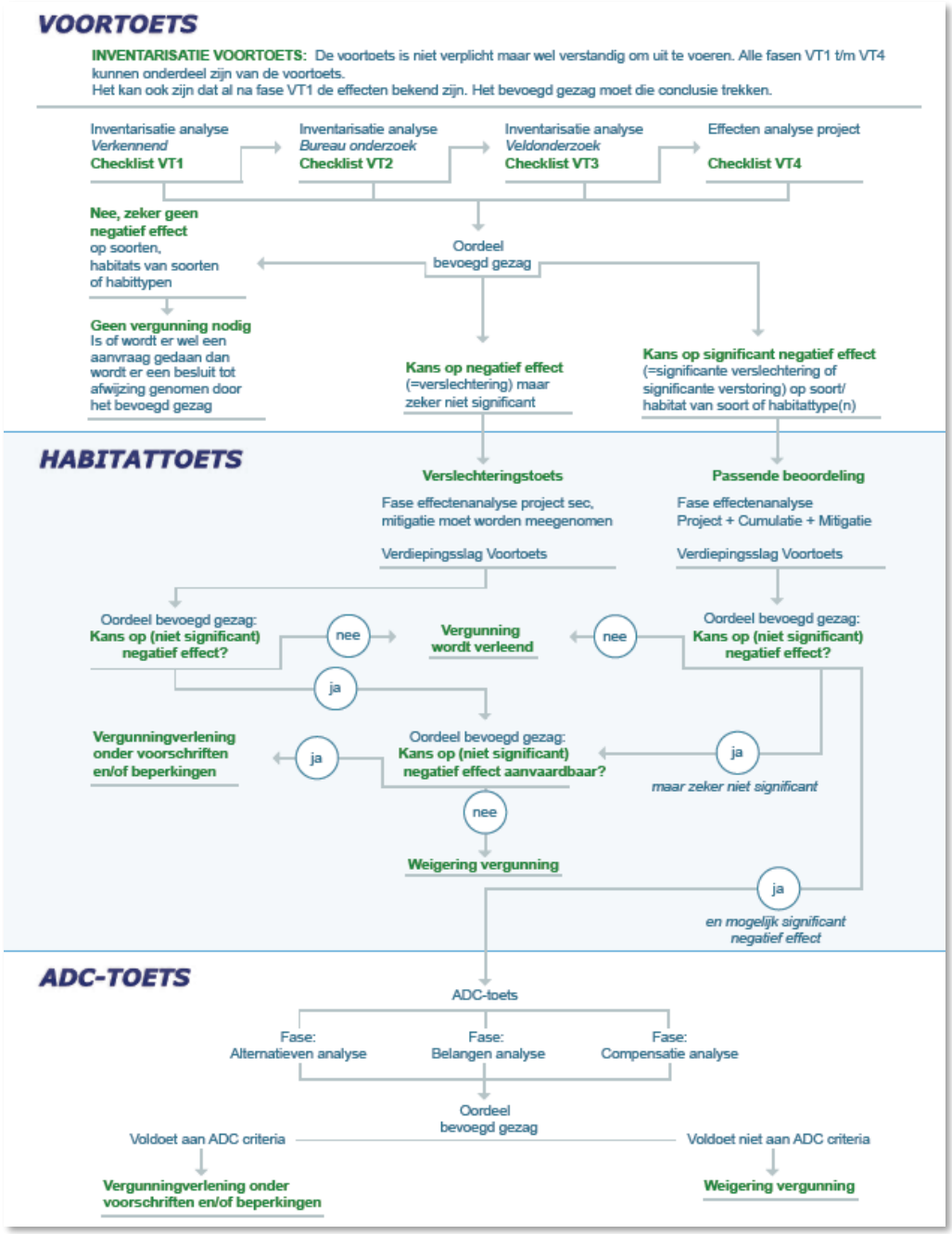
VOORTOETS
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.
Inventarisatie analyse Verkennend Checklist VT1
Inventarisatie analyse Bureau onderzoek Checklist VT2
Inventarisatie analyse Veldonderzoek Checklist VT3
Effecten analyse project Checklist VT4
Nee, zeker geen negatief effect op soorten, habitats van soorten of habittypen
Oordeel bevoegd gezag
Geen vergunning nodig Is of wordt er wel een aanvraag gedaan dan wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag
Kans op negatief effect (=verslechtering) maar zeker niet significant
Kans op significant negatief effect (=significante verslechtering of significante verstoring) op soort/ habitat van soort of habitattype(n)
HABITATTOETS
Verslechteringstoets
Fase effectenanalyse project sec, mitigatie moet worden meegenomen
Verdiepingsslag Voortoets
Passende beoordeling
Fase effectenanalyse Project + Cumulatie + Mitigatie
Verdiepingsslag Voortoets
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect?
nee
Vergunning wordt verleend
nee
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect?
ja
Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen
ja
Oordeel bevoegd gezag: Kans op (niet significant) negatief effect aanvaardbaar?
ja
maar zeker niet significant
nee
Weigering vergunning
ja
en mogelijk significant negatief effect
ADC-TOETS
ADC-toets
Fase: Alternatieven analyse
Fase: Belangen analyse
Fase: Compensatie analyse
Oordeel bevoegd gezag
Voldoet aan ADC criteria
Voldoet niet aan ADC criteria
Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen
Weigering vergunning

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensoring en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Rivium Westlaan 72
2909 LD CAPELLE A/D IJSSEL
Postbus 8590
3009 AN ROTTERDAM
T. +31 6 22990312
E. stephan.hammink@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl